

Forside

Eksamensopgave Bachelor

Semester:	7. semester
Modul:	13
Gruppenr.:	43
Antal anslag:	114.506
Titel:	Det sociale arbejde med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser
Engelsk titel:	Social work with citizens with worrying radicalised tendencies
Dato:	06.01.2022
Vejleder:	Peter Brix Vangsgaard

Navn:	Malte Dietz		
Studienr.	20155372	Telefon nr.	31786776
Studentmail	mdietz15@student.aau.dk		
Navn:	Sanne Berg Kristiansen		
Studienr.	20184919	Telefon nr.	42283001
Studentmail	sbkr18@student.aau.dk		
Navn:			
Studienr.		Telefon nr.	
Studentmail	@student.aau.dk		
Navn:			
Studienr.		Telefon nr.	
Studentmail	@student.aau.dk		

Telefonnummeret skal være det nummer, du kan træffes på under eksamen i tilfælde af uforudsete problemer.

Abstract

The English title of this bachelor project is: Social work with citizens with worrying radicalised tendencies. In this project we want to analyse the significance of social work for radicalised citizens. Furthermore, we want to analyse the individual factors that play into the citizen's radicalisation process. "Center for terroranalyse" published a summary of the terrorist threat against Denmark, which displays that the threat has been increasing in the past few years. With this development in mind, we will examine how the Danish social work is prepared in the work of radicalised citizens as well as how the social worker is able to deal with the personal aspects of the citizen's life that may have an impact on their susceptibility to radicalising environments.

Denmark has set up a forum for the social workers who work with this target group, called "Infohuse". This is divided into two parts "Infohus kommune", which is a municipal collaboration, and "Infohus netværk", which is a collaboration within the 12 police districts in Denmark. To gather empirical data for this project, we have designed a semi-structured interview guide, to interview three informants who work in "Infohus kommune" and "Infohus netværk". During the analysis we also used Axel Honneth's theory of recognition, in combination with Pierre Bourdieu's theory of capital forms, as well as Erving Goffman's theory of stigma. These theories will contribute to a deeper understanding of the citizen's vulnerability to radicalisation. While choosing the relevant theories for this project, we always had the hermeneutic circle in mind. We have chosen to apply the hermeneutic circle in our research design, as this approach tries to understand parts of the whole and thus creates an overview of the context.

Through our analysis, we have come to the conclusion that the three informants highlight the most important competencies within the social work with radicalised citizens. These competencies are, respectively, communicative competencies as well as empathy. This is supported in the analysis of the three aforementioned theories. In addition, it turns out that "Infohusene" has a tool for being able to work holistically, called the "vurderingsværktøj". The analysis shows us that we in Denmark have a good plan for social work so that the citizen with worrying radicalising tendencies is well taken care of and gets the right help.

Indholdsfortegnelse

ABSTRACT	1
1. INDLEDNING	3
2. PROBLEMFELT	6
2.1. FORFORSTÅELSE	6
2.2. PROBLEMSTILLING	6
2.2.1 Problemformulering	7
2.2.2. Relevans	7
2.2.3 Afgrænsning	9
2.2.4 Begrebsafklaring	10
2.2.5 Hvad er et socialt problem?.....	11
3. METODEAFSNIT	14
3.1. VIDENSKABSTEORI	14
3.1.1. Hermeneutik.....	14
3.2. DEN KVALITATIVE METODE	15
3.3. ABDUKTIV TILGANG.....	16
3.4. EMPIRI.....	17
3.4.1. Interview strategi.....	17
3.4.2. Informanter	19
3.4.3 Ethiske overvejelser	19
3.4.4. Transskribering	20
3.5. ANALYSEMETODE	21
3.6. FEJLKILDER/KVALITET	22
4. TEORIAFSNIT	24
4.1. GOFFMAN	24
4.2. BOURDIEU.....	26
4.3. HONNETH.....	28
4.4. HEKS - URO.....	29
4.5. GULDAGER	31
5. ANALYSE	32
5.1 PRÆSENTATION AF INFORMANTER	32
5.2 INFOHUSE.....	33
5.2.1 Infohusets bekymringsanalyse.....	37
5.3 DET SOCIALE ARBEJDE MOD RADIKALISERING	42
5.4 SAMMENFATNING	48
6. KONKLUSION	50
7. PERSPEKTIVERING	52
LITTERATURLISTE	56
RETSKILDER	58

1. Indledning

I løbet af de sidste 10 år har vi set en stor forandring i det politiske landskab og den politiske debat i Danmark, samt andre steder i verden. En tendens der kunne observeres næsten overalt, er en voksende polarisering i den politiske diskurs. Denne tendens blev forstærket af, at det sidste årti har været præget af mange kriser, såsom flygtningekrisen i 2015 og coronakrisen der startede i 2020 og stadig er i gang. Den stærke uenighed omkring håndteringen af kriserne og de bagved liggende problematikker, har sørget for en form for forråelse i den offentlige debat, hvilket har givet grobund til en politisk radikaliseringsproces i dele af befolkningen. Denne radikaliseringsproces kan slutendeligt bunde i en form for politisk ekstremisme.

Ifølge den nationale handleplan fra 2016, defineres radikaliseringsproces således: "Radikaliseringsproces betegner en kortere eller længerevarende proces, hvor en person tilslutter sig ekstremistiske synspunkter eller legitimerer sine handlinger efter ekstremistisk ideologi" (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021). Denne radikaliseringsproces er kompleks og individuel for borgeren.

Ekstremisme defineres derefter som "personer eller grupper, som begår eller søger at legitimere vold eller andre ulovlige handlinger med henvisning til samfundsforhold, de er utilfredse med" (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021).

Politisk ekstremisme findes i mange forskellige farver og former, men de mest udbredte former for ekstremisme er højreekstremismen, venstreekstremismen og den ekstremistiske islam.

Som definitionen allerede forklarer, har alle disse grupper en tendens til at bruge vold, for at opnå deres politiske mål. I ekstremistiske miljøer betragtes vold som et legitimt værktøj til at skabe de ønskede forandringer i samfundet.

Udover voldelige tendenser, har det nationale "Center for Forebyggelse af Ekstremisme" defineret nogle yderligere karakteristika, der ofte er til stede i ekstremistiske grupper og miljøer.

Ifølge "Center for Forebyggelse af Ekstremisme" karakteriseres ekstremistiske ideer og miljøer ved at have en manglende respekt for andre menneskers friheder og rettigheder, samt en manglende respekt for de politiske institutioner og beslutningsprocesserne i det repræsentative demokrati. Derudover viser det sig, at ekstremistiske tankegange ofte viser en forenklet verdensopfattelse med klare fjendebilleder overfor bestemte grupper og samfundsforhold. Deres verden inddeles i "os" og "dem" i en mere radikal version end den almene borger (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021)

Historisk set har der været et par ekstremistiske anholdelser i Danmark. Fra 2005 til 2009 har Politiets efterretningstjeneste (herfra: PET) anholdt flere personer grundet mistanke om overtrædelse af terrorparagraffen jf. LBK nr 976 af 17/09/2019, §114. I januar 2010 forsøgte en ung somalisk mand med dansk opholdstilladelse, at overfalde bladtegneren Kurt Westergaard efter en offentliggørelse af Muhammed-tegninger. Den unge overfaldsmand blev idømt ni års fængsel, en udvisning af Danmark samt indrejseforbud. PET fortæller at der i forhold til det nuværende trusselsbillede foreløbigt stadig bliver justeret på de sikkerhedsmæssige foranstaltninger der blev igangsat efter overfaldsforsøget mod Kurt Westergaard. September samme år sprængte en bombe på Hotel Jørgensen i København. PET samt Københavns politi efterforskede sagen og fandt frem til, at det ønskede mål var Jyllands Posten. Bomben sprang idet den dømte, en ung belgisk statsborger med tjetjensk baggrund, forsøgte at fremstille en brevbombe. Den unge gerningsmand blev sigtet med 12 års fængsel for overtrædelse af LBK nr 976 af 17/09/2019, §114. I 2012, blev fire personer idømt 12 års fængsel, efter PET i december 2010 brød ind i en lejlighed hvor de fire anholdte var i færd med at planlægge et terrorangreb, som PET formoder var rettet mod Jyllands Posten. Så heldige var vi dog ikke i 2015 da København blev ramt af to terrorangreb. Terroristen skød og dræbte to civile samt sårede han seks politifolk (Politiets efterretningstjeneste, u.d.)

PET skriver følgende om hændelsen:

“De tragiske hændelser har desværre bekræftet vores vurdering gennem længere tid: Terrortruslen mod Danmark er alvorlig, og der er personer, der har intention om og kapacitet til at begå terrorangreb med håndvåben og lettilgængelige midler” (Politiets efterretningstjeneste, u.d.)

Disse hændelser giver allesammen et indblik i hvordan de ekstremistiske tendenser er vokset i Danmark gennem de seneste år.

Ud fra dette virker det som om Danmark står over for nye udfordringer i form af ekstremisme. Disse udfordringer og tendenser var ellers ikke kendt i den danske historie. Blikket ud over landets grænser giver derudover et indtryk i, at mange andre lande i den vestlige verden står overfor lignende tendenser og udfordringer.

Derfor har dette projekt til formål at undersøge hvordan det sociale arbejde i Danmark kan bidrage til, at holde udfordringerne med ekstremisme så lavt som muligt. Projektet vil tage et dybere indblik i, hvilke indsatser og metoder det sociale arbejde anvender i Danmark. Derudover vil vi yderligere undersøge hvad radikaliserings går ud på, og hvilke årsager der kan være med til, at en borger kan få en tendens til at indgå i et ekstremistisk miljø.

2. Problemfelt

For at kunne definere projektets emner yderligere, vil vi i dette afsnit gennemgå de forskellige emner som udgør problemfeltet. Først vil vi gennemgå gruppens forforståelse samt gruppens interesse grundlag for projektet. Dertil vil vi præsentere problemformuleringen, og herefter afgrænsningen af problemfeltet. Yderligere vil vi komme ind på begrebsafklaringer af de centrale begreber der spiller en væsentlig rolle for projektet. Derefter vil vi definere socialt arbejde og sociale problemer.

2.1. Forforståelse

Hans-Georg Gadamer beskriver begrebet forforståelse som en forudgående forståelse, som er med til at vi som mennesker, kan forstå et givent fænomen. Vores forforståelse er med til at belyse et nyt problem således vi ikke starter uden nogen form for forståelse af problemet. Det vil sige, at vi hver især har vores egen forforståelse som vil belyse de informationer vi får gennem dette projekt, på forskellige måder. Det er derfor vigtigt at vi er klar over vores forforståelse og kan frigøre os fra de fordomme og holdninger som vi har om ekstremisme og de personer som befinder sig i de miljøer (Jacobsen & Pringle, 2016, s. 127-157). Vores forforståelse af ekstremister er, at de er fastlåste i deres ideologiske holdninger, hvilket kan besværliggøre socialarbejderens rolle i sagsbehandlingen. Ligeledes har vi en forforståelse om, at det sociale arbejde med vores målgruppe kan være præget af modvilje, da det er bekymringer om de ekstremistiske holdninger som sætter borgeren i forbindelse med socialarbejderen.

2.2. Problemstilling

Dette afsnit indeholder en beskrivelse af problemstillingen samt afgrænsning og en begrebsafklaring for dette projekt.

2.2.1 Problemformulering

I dette afsnit vil vi præsentere hovedproblemformuleringen, samt de dertilhørende underspørgsmål. Af ovenstående afsnit fremgår det, at der er en voksende problematik på det ideologiske og politiske felt i forhold til ekstremisme, og den problematik det kan have for borgerens selvopfattelse. Dette har ført os til følgende hoved problemformulering samt underspørgsmål:

Hvilke redskaber anvender socialarbejderen til at holde de ekstremistiske tendenser i Danmark nede?

Hvilke kompetencer kræves for at arbejde med radikaliserede borgere?

Hvilke risikofaktorer kan være med til at øge borgerens radikaliserede tendenser?

Hvilke indsatser er der implementeret i forhold til arbejdet med målgruppen?

2.2.2. Relevans

Vores problemformulering findes relevant da de ekstremistiske miljøer har en tendens til at anvende voldelige metoder. Ekstremismen anvender også hyppigt politisk vold, for at opnå deres politiske endemål. Disse miljøer betragtes derfor som en trussel for samfundet og det demokratiske system i Danmark. Ligeledes er den hyppige brug af sociale medier i samfundet også blevet til en ny platform for de ekstremistiske miljøer, og der anvendes flere medier til at formidle deres ideologier gennem propaganda (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021).

Center for terroranalyse (herfra: CTA) udgav i 2018 en sammenfatning af terrortruslen fra politisk ekstremistiske miljøer hvor det vurderes at være "begrænset", hvilket vil sige at der ikke er en potentiel trussel, men at der ses en øget sympati for ekstremismen.

En nyere vurdering af PET om terrortruslen mod Danmark som er udarbejdet af CTA i marts 2021, viser at det ekstremistiske trusselsniveau i Danmark nu ligger på "generel", hvilket vil sige at der forventes at være en hensigt samt mulig planlægning af terror.

På trods af, at CTA ikke vurderer at ekstremister vil begå terror i Danmark, ser de en voksende utryghed i befolkningen grundet de antisemitiske aktioner hvor ekstremister har begået hærværk (Center for Terroranalyse, 2021)

Her vises der en oversigt over de forskellige former for trusselsniveauer, som CTA arbejder med i vurderingen om truslen for mulige terroristiske handlinger.

Meget alvorlig	Der er en specifik trussel. Der er kapacitet, hensigt, planlægning og mulig iværksættelse.
Alvorlig	Der er en erkendt trussel. Der er kapacitet, hensigt og planlægning.
Generel	Der er en generel trussel. Der er kapacitet og/eller hensigt og mulig planlægning.
Begrænset	Der er en potentiel trussel. Der er begrænset kapacitet og/eller hensigt.
Minimal	Der er ingen indikationer på en trussel. Der er ikke erkendt kapacitet eller hensigt.

(Center for Terroranalyse, 2021)

CTA anvender yderligere sandsynlighedsgrader for at skabe en fælles måleenhed på tværs af de forskellige trusler, som Danmark står overfor. Disse sandsynlighedsgrader er opdelt således:

Usandsynligt	$\leq 15\%$
Mindre sandsynligt	15-40%
Muligt	40-60%
Sandsynligt	60-85%
Meget sandsynligt	$\geq 85\%$

(Center for Terroranalyse, 2021)

Der bliver taget udgangspunkt i disse definitioner når begreberne bliver brugt i projektet.

Vi opfatter udviklingen som CTA beskriver problematisk, da det fremgår af lov nr. 573 af 24/6 2005 Lov om social service (herfra SEL) §12b at kommunalbestyrelsen skal give mulighed for gratis rådgivning og hjælp, såfremt en borger henvender sig med risiko for radikaliserings eller med et ønske om at forlade et ekstremistisk miljø. Dette bliver yderligere relevant da det også fremgår at sådanne tilbud kan omfatte opsøgende arbejde, jf. SEL §12b. Formålet samt indholdet i dette tilbud står ligeledes beskrevet i Vejl. 9347 af 28/3 2017, kap. 22. Dertil oplever vi at der er flere i vores omgangskreds som udtrykker skepsis overfor den ekstremistiske trussel i Danmark. Netop derfor mener vi at det er et yderst relevant emne, da der mangler en generel formidling af viden på området.

2.2.3 Afgrænsning

Da projektets emne og relevans er meget bredt, har vi valgt at afgrænse os fra visse områder og målgrupper. Dette har til formål at tydeliggøre de faktorer, der synes relevant for projektet samt at projektets fokusområde skærpes. Ovenstående problemformulering giver anledning til at beskrive afgrænsningen vi har foretaget os i forbindelse med dette projekt.

Der er foretaget en afgrænsning for projektets målgruppe, således der kun fokuseres på de ekstremistiske strømninger i Danmark. Dette har vi valgt da der er en forskel i de voldelige handlinger som de ekstremistiske strømninger begår i andre lande. Ved at afgrænse på denne måde vil vi kunne belyse, hvordan socialarbejdere i Danmark arbejder med ekstremister og radikaliserede borgere. Grundet vores ønske om at kunne belyse det generelle billede af hvordan det sociale arbejde håndterer ekstremisme og radikalisering i Danmark, vil der ikke blive skelnet mellem de forskellige ekstremistiske strømninger som forekommer her. Dertil fokuseres der i projektet på de ekstremistiske borgere, samt det sociale arbejde der udføres på dette felt.

2.2.4 Begrebsafklaring

Efter at projektets målgruppe og fokusområde nu er afgrænset, følger en afklaring af relevante begreber i projektet. I denne begrebsafklaring vil de centrale begreber for projektet blive defineret. Dette er relevant, da vi ønsker at tydeliggøre begrebernes betydning samt anvendelse for dette projekt.

2.2.4.1 Socialarbejderen

Socialarbejderen har en væsentlig rolle for borgerens mulighed for at komme ud af ekstremisme, da det er socialarbejderen som indgår i samarbejdet med borgeren samt andre relevante samarbejdspartnere. Dertil er det også socialarbejderen som i det videre forløb skal indkalde til samtaler samt opfølgning på borgerens forløb. Derudover er det også socialarbejderens erfaring samt viden, der har relevans for projektets undersøgelse. Når vi i dette projekt nævner socialarbejderen, henviser vi udelukkende til denne som arbejder med vores målgruppe indenfor det samarbejdsforum, der kaldes for "Infohus". Det vil altså sige at socialarbejderen i vores projekt ikke udelukkende er socialrådgivere, men også indebærer andre relevante aktører i arbejdet med målgruppen, herunder politifolk.

2.2.4.2 Borger

Begrebet borger henviser i vores projekt til de borgere som indgår i målgruppen, hvilket er borgere med en ekstremistisk baggrund eller borgere med risiko for radikalisering.

Da der er fokus på Infohusenes forløb med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser, findes borgeren bestemt som en relevant del af projektet.

2.2.4.3 Ekstremisme og radikalisering

Vi vælger at bruge begreberne ekstremisme og ekstremister samt radikalisme og radikale i forhold til de pågældende grupperinger og individer. Vi har valgt at benytte begge begreber, da radikalisering også dækker over grupperinger og individer, der ønsker radikale ændringer i samfundet, men ikke nødvendigvis anvender ekstremistiske metoder og politisk vold. Begrebet ekstremisme dækker over grupperinger og individer der rent faktisk anvender og/eller støtter ekstremistiske metoder og vold, for at opnå deres mål, hvilket dog oftest er en radikal ændring af samfundet.

Denne definition stammer fra Tyskland, hvor der af historiske grunde forfatningsmæssigt bliver differentieret mellem radikalismen, der defineres som en radikal kritik af samfundet, dog uden antidemokratiske tendenser og intentioner, og ekstremismen, der har klare antiliberal, antidemokratiske og antikonstitutionelle tendenser og intentioner (March, 2011)

2.2.5 Hvad er et socialt problem?

Nu hvor de vigtigste begreber i projektet er afklaret og defineret, er det nødvendigt at give en definition på, hvad et socialt problem er. Definitionen for et socialt problem er essentielt, da den danner den overordnede ramme for hele projektets emne.

For at definere et socialt problem for vores projekt, vil vi benytte os af Peter Bundesens definition af et socialt problem, hvilken lyder således:

Der er en oplevet, uønsket social livssituation, som der er en udbredt opfattelse om, at politiske institutioner har et ansvar for at afhjælpe. Løsningsindsatsen kan udføres af de politiske institutioner eller i samarbejde med andre aktører. (Bundesen, 2015, s. 30)

Ud fra denne definition bliver det nemmere at indfange hvad der kunne være et socialt problem, og hvilke udfordringer der måske ikke er et problem. Det hænger sammen med, at definitionen beskriver en klar indikator på, hvornår et problem bliver til et socialt problem. Det sker der, hvor der opstår en offentlig interesse i, at problemet skal løses. Når problemet er nået til dette punkt, betragtes problemet herfra som en udfordring og belastning for samfundet. Det er der, hvor de politiske institutioner skal komme ind for at afhjælpe problemet. På denne måde kan problemer såsom f.eks. arbejdsløshed, hjemløshed og kriminalitet betragtes som sociale problemer, når Peter Bundesens definition anvendes.

Dette projekt omhandler ekstremisme samt radikaliserings, hvilket, efter Bundesens definition, også kan betragtes som et socialt problem. Ekstremister vil skabe nogle radikale ændringer i samfundet, og er derudover også villig til at bruge vold som redskab, for at skabe den ønskede forandring (jf. 2.2.4.3). Dermed er ekstremisme en trussel for samfundet, da de ekstremistiske endemål ville sørge for en helt anden samfundsform og en anden måde at leve på. Langt de fleste mennesker i Danmark har ikke et ønske om radikale forandringer i samfundet og støtter heller ikke vold. Dermed er det, det offentliges opgave at afhjælpe problematikken, hvormed ekstremisme og radikaliserings er et socialt problem, ifølge Peter Bundesen.

Bundesens definition kan dog ikke hjælpe med at fastgøre, hvornår et socialt problem rent faktisk er løst, da et konkret socialt problem sjældent byder på målbare indikatorer, der afspejler størrelsen af et problem. Opfattelsen af, hvornår et socialt problem er løst, er dermed meget subjektiv, og er dermed præget af ens egen opfattelse og ens egne politiske og samfundsmæssige interesser. Dermed er den "ideelle" løsning på et socialt problem, altid afhængig af dem, der vurderer på situationen (Krogstrup, 2016, s. 25-26).

Det arbejde, der traditionelt omhandler arbejdet med sociale problemer, er det sociale arbejde. Men ligesom definitionen af sociale problemer ikke giver en klar indikator på, hvornår et socialt problem er løst og hvornår den "ideelle" løsning er fundet, er begrebet socialt arbejde i sig selv forholdsvis udefineret. De få definitioner der findes, betragtes enten som meget abstrakt eller meget specifikt (Jacobsen & Pringle, 2016, s. 37). Begrebet socialt arbejde kendetegnes derved, at der ikke findes en entydig definition på dette.

En begrundelse for det er, at det sociale arbejde befinder sig i en konstant og varig forandringsproces. Det hænger sammen med, at der altid sker en forandring i opfattelsen af, hvilke opgaver og hvilket ansvar det offentlige skal tage sig af (Posborg, et al., 2013, s. 11-12).

For dog alligevel at kunne skabe en forståelse af, hvad det sociale arbejde er, vælger vi at følge definitionen, der blev udarbejdet af International Federation of Social Workers, der beskriver, hvordan det sociale arbejde fungerer som faglig disciplin.

"Socialt arbejde er en praksisbaseret profession og en akademisk disciplin, der fremmer social forandring og udvikling, social samhørighed, og empowerment og frigørelse af mennesker. Principper om social retfærdighed, menneskerettigheder, kollektivt ansvar og respekt for forskelligheder er centrale for socialt arbejde. Understøttet af teorier om socialt arbejde, samfundsvidenskab, humanistiske fag og oprindelige folks viden, inddrager socialt arbejde mennesker og strukturer for at adressere livsudfordringer og for at opnå øget trivsel" (International Federation of Social Workers, 2014)

Denne definition kan godt identificeres med socialarbejderens professionsidentitet, hvormed den bliver til et godt bud på, hvordan det sociale arbejde kan betragtes og defineres. Derfor vælger vi at bruge denne definition for begrebet "socialt arbejde" i projektet.

3. Metodeafsnit

Nu hvor problemfeltet er afgrænset og defineret, følger der et metodeafsnit, der har til formål at beskrive, hvilke metoder vil blive anvendt for at bearbejde projektets empiri. Metodeafsnittet vil indeholde en redegørelse for alle metoder og videnskabsteoretiske tilgange, der bliver brugt i projektet. Dette afsnit vil lægge ud med en beskrivelse af Hermeneutikken, hvilken er den videnskabsteoretiske tilgang, der danner rammen for hele projektet. Dernæst kommer der et afsnit med en uddybende beskrivelse af den abduktive tilgang, der blev brugt i projektet. Derefter følger der en redegørelse for den kvalitative metode, der bliver anvendt for at skabe den nødvendige empiri, for at kunne besvare problemformuleringens spørgsmål. Dertil hører kvalitative interviews med relevante informanter. Dette afsnit vil belyse de overvejelser der er foretaget i forbindelse med valg af informanterne, samt interviewstrategien, da der arbejdes med semistrukturerede interviews. Derudover indeholder afsnittet også en beskrivelse af vores etiske overvejelser og transskriberingen for interviewene. Der følger et afsnit om projektets generelle analysestrategi, samt et afsnit der indeholder en klarlæggelse af mulige fejlkilder under indsamlingen af vores empiri.

3.1. Videnskabsteori

Før de enkelte metoder beskrives, er det vigtigt at få beskrevet projektets videnskabsteoretiske tilgang, hvilken danner rammen for brugen af metoderne i projektet. I dette afsnit vil vi derfor forklare videnskabsteorien vi har opfattet som relevant for dette projekt. Her valgte vi at bruge hermeneutikken, som vil beskrives yderligere. Derudover beskrives der, hvordan vi har skabt den hermeneutiske cirkel i vores undersøgelse.

3.1.1. Hermeneutik

Det er for dette projekt relevant at arbejde med vores forforståelse, dette gøres gennem den hermeneutiske tilgang. Med denne tilgang prøver vi at fortolke de enkelte dele i sammenhæng med helheden og dermed få en bredere forståelse af fænomenet (Thagaard, 2004, s. 39).

For vores projekt vil det betyde at vi gennem kvalitative interviews vil forsøge at forstå hvordan socialarbejderen arbejder med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser.

Den hermeneutiske tilgang karakteriseres ved en helhedsorienteret søgen efter mening, hvilket vil sige at den hermeneutiske tilgang fortolker de enkelte dele for at forstå helheden og dermed forstår de enkelte dele på ny, dette er den hermeneutiske cirkel (Thagaard, 2004, s. 39). Vi har i vores kvalitative interview spurgt ind til den konkrete viden vi har ledt efter, hvorefter vi har funderet over informanternes svar, og spurgt yderligere ind. Denne proces har fået os til at anskue samt udfordre vores forforståelse i den nye kontekst (Engen, Østergaard, Olsen, Ringø, & Nielsen, s. 30). Hermeneutikken tilstræber at se hvilken betydning samt mening helheden har for borgeren i interaktion med omgivelserne. Dette gøres ved at udfordre de forforståelser vi arbejder med (Engen, Østergaard, Olsen, Ringø, & Nielsen, s. 30). Der findes altså ikke blot én sandhed, da fænomener kan tolkes forskelligt. I følge hermeneutikken skyldes dette, at konteksten som fænomenet indgår i, afgør hvordan det bliver tolket (Thagaard, 2004, s. 39). Den hermeneutiske cirkel kommer til udtryk i vores projekt gennem en fortolkning af dele af processen, herunder samarbejdet mellem borger og fagpersoner. Denne fortolkningsproces vil udvide vores forståelseshorisont for det sociale arbejde med borgere med bekymrende ekstremistiske tendenser. Formålet med denne tilgang er således at forstå hvordan der arbejdes med målgruppen, samt hvilke indsatser og mulige barrierer der kommer i spil i arbejdet med denne målgruppe. Vi er bevidste om, at hermeneutikken ikke søger at finde den eneste rigtige sandhed, og at et hvert individ har sin egen forforståelse som vil skabe en anden helhed af fænomenet og dermed finde frem til en anden sandhed (Thagaard, 2004, s. 39)

3.2. Den kvalitative metode

I forbindelse med vores feltarbejde har vi valgt at gøre brug af den kvalitative metode. I den kvalitative metode forsøges der at opnå en forståelse af informanternes egen oplevelse. Dette gøres ved at de samlede data tolkes ud fra konteksten. Ligeledes bliver data i den kvalitative metode indsamlet ved, at der er en direkte kontakt mellem informanter og interviewer (Thagaard, 2004, s. 13-19) I den forbindelse har vi valgt at skaffe vores empiri ved hjælp af semistrukturerede interviews.

Konkret betyder det, at vi før interviewene har udarbejdet spørgsmål med relevans til vores problemstilling og problemfelt. Dermed har vi på forhånd afklaret, hvad interviewet skal handle om, men giver informanterne mulighed for at uddybe deres svar og fortælle andre ting, der kunne være relevant for selve projektet. På denne måde kan vi få fat på yderligere informationer om vores problemstilling, som vi måske ikke havde tænkt på i forvejen. Derfor tror vi, at semistrukturerede interviews giver god mening for vores projekt (Ingemann, Kjeldsen, Nørup, & Rasmussen, s. 47-48). En modsætning til den kvalitative metode, er den kvantitative metode, som ikke har den samme kontakt med informanterne under data indsamlingen. Denne metode er god når man søger at afklare specifikke hypoteser, eller til at indsamle data der kan generaliseres. Men denne metode mister muligheden for at få den samme dybde i informanternes perspektiv (Thagaard, 2004, s. 19). Den kvalitative metode er således åben for fortolkning, hvilket kan skabe en forståelse af de sociale fænomener. Dertil er den kvalitative metode også i godt samspil med hermeneutikken, som ovennævnt bliver anvendt i dette projekt (Thagaard, 2004, s. 15). Metoden kan ligeledes hjælpe med at belyse individets egen opfattelse af problematikken for vores projekt, hvormed der kan skabes yderligere undren og nye perspektiver, der giver projektet mere dybde og udvidede forklaringer på problemformuleringens spørgsmål. Da der derudover ikke er mange foreliggende undersøgelser eller informationer om det sociale arbejde med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser, er denne metode oplagt for vores undersøgelse (Thagaard, 2004, s. 14), da den kvalitative metode bidrager til at få uddybende svar fra vores informanter (Thagaard, 2004, s. 87-79).

3.3. Abduktiv tilgang

I forbindelse med valg af metode og teori er det også relevant at beskrive vores valg af tilgang, i forhold til projektets undersøgelse. For dette projekt gør vi brug af den abduktive tilgang, som er en samling af både den induktive og deduktive tilgang. Den deduktive tilgang tager udgangspunkt i eksisterende viden, og bruges til at teste hypoteser. I den deduktive tilgang er datamaterialet styret af det teoretiske udgangspunkt. Denne tilgang lægger godt op til den kvantitative metode, med generaliserede data, og en struktureret dataindsamling (Thagaard, 2004, s. 181). Den induktive tilgang er derimod anvendt til at indsamle viden gennem observationer.

Med den induktive tilgang vil den indsamlede data være ugeneraliserbar, og op til fortolkning, samtidig med en ustruktureret dataindsamling. Dette hænger tæt sammen med den kvalitative metode (Thagaard, 2004, s. 180).

For vores projekt anvender vi den abduktive tilgang sammen med den kvalitative metode, da de kvalitative undersøgelser også afviger fra den induktive tilgang, da der også kan tages udgangspunkt i teoretisk viden. Det er netop denne overkrydsning af de to tilgange som danner den abduktive tilgang (Thagaard, 2004, s. 181). Vi har gennem hele projektet været bevidste om at de teoretiske rammer vil give os en dybere forståelse af informanternes udtalelser ligeledes for projektets målgruppe. Med en bevidsthed om vores forforståelse og valg af bestemt teoretisk tilgang, har vi forholdt os kritiske og dermed også åbne for andre relevante teorier, alt afhængigt af, de empiriske data. Derfor har vi for dette projekt arbejdet abduktivt (Thagaard, 2004, s. 181). Den abduktive tilgang giver os mulighed for at afprøve den teoretiske viden overfor den viden vi har indsamlet gennem den kvalitative metode.

3.4. Empiri

Efter at projektets tilgang og valg af kvalitative metode er begrundet, følger der en kort gennemgang af det empirigrundlag, der blev indsamlet for projektet.

Empirigrundlaget for dette projekt består af i alt 2 interviews med henholdsvis, 1 socialrådgiver, 2 politifolk. Interviews med socialrådgiveren er afholdt på hans kontor. Interviews med politifolkene er afholdt telefonisk. Yderligere vil vi i dette afsnit beskrive udarbejdelsen af vores interviewguide. Derudover beskrives transskriberingsprocessen af vores interviews.

3.4.1. Interview strategi

Da interviews er en væsentlig del af projektets empiri, beskrives der her, hvilken strategi der bliver brugt, for at sikre at interviewene giver de informationer, der er nødvendigt for projektet. Før vores interviews blev gennemført, havde vi derfor på forhånd udarbejdet en interviewguide, som passer til vores informanter for projektet (Bilag 1). Dette har vi valgt at gøre da vi ønsker at opnå viden samt erfaring fra vores informanter. Vi ønsker at tilgå deres praksis viden, samt et indblik i deres oplevelser.

Vi har udarbejdet vores interviewguide ud fra vores problemformulering, således at vi sikrer relevansen i de spørgsmål vi stiller under interviewene. Derudover fungerer interviewguiden som en grundplan for interviewet, som er med til at sikre struktur samt overblik under interviewet. Under udarbejdelsen af vores interviewguide, skrev vi vores spørgsmål ned, og derefter opdelte vi dem i temaer ud fra problemformuleringens underspørgsmål. Således dannes et overblik over spørgsmålenes relevans samt eventuelle mangler i forhold til besvarelse af problemformuleringen. Derefter gennemgik vi vores interviewguide for at sikre at der var en naturlig og sammenhængende struktur i den rækkefølge spørgsmålene var opstillet.

Interviewguiden er opdelt således, at de første spørgsmål er lette og konkrete med udgangspunkt i at skabe en fortrolighed samt kendskab til informanten. De næste spørgsmål gik på teori og praksis udførelse, mens spørgsmålene gradvist blev mere personlige og holdningsopsøgende. De første spørgsmål i interviewguiden var konkrete spørgsmål som informanten vil opfatte som nemme at svare på. Hvorefter resten af interviewguiden er åbne spørgsmål med mulighed for at reflektere og fortælle om egne erfaringer. Dette gav os mulighed for at stille opfølgende spørgsmål og dermed følge informanten i deres svar (Thagaard, 2004, s. 97).

Vi er opmærksomme på, at vores forforståelse kan have en betydning for hvilke opfølgende spørgsmål vi ville stille samt hvordan disse vil blive sagt. Derfor havde vi på forhånd udarbejdet underspørgsmål i interviewguiden som skulle fungere uddybende samt opfordre til yderligere forklaringer. Dette har vi valgt for at kunne sikre at vi fik uddybet informanternes svar samt for at sikre at vi forstod informanten korrekt. Vi har således valgt at holde semistrukturerede interviews med henblik på at give informanterne frihed til at fortælle, samtidig med at vi kunne være sikre på at få den viden der er relevant for projektet ud af interviewene. Interviewene blev afholdt af begge af gruppens medlemmer, men hvor den ene fungerede som primær interviewer med fokus på interviewguiden mens den anden havde mulighed for at stille uddybende spørgsmål under interviewet.

3.4.2. Informanter

For at de interviews så kan gennemføres, er vigtig at få fadt i de rigtige informanter. Skabelsen af en god kontakt til informanterne er essentielt for vores interviews, da informanternes svar og informationer har en stor betydning for projektets kvalitet. En god kontakt er derfor vigtig i den grad, at den kan sørge for, at informanternes svar fortælles og uddybes mere, hvilket dermed vil sørge for en højere kvalitet i vores empiriske materiale. For os er det derfor vigtig at lægge vægt på ærlighed, åbenhed og engagement i forhold til vores projekt, problemfelt og egne forforståelser. Dermed kan vi hjælpe informanterne med at opbygge tillid til os, samt at vi opleves som troværdig (Petersen, Hermansen, & Løw, s. 169-176).

Disse perspektiver vil give et godt og bredt overblik og viden for vores problemstilling, hvorfor alle parter synes ligeledes relevant at inkludere i projektet som informanter. I udvælgelsen af disse informanter har vi lagt vægt på at de valgte informanter har viden indenfor projektets problemstilling. Vi har dermed brugt den formålsbestemte udvælgelse, da vi ønsker at finde informanter der bedst muligt kan bidrage til projektets undersøgelse.

3.4.2.1. Socialarbejderen

Som udgangspunkt er det vigtigt for os at komme i kontakt med en socialarbejder, som arbejder med indsatser for radikaliserede borgere. Det er dem, der primært står for det sociale arbejde med borgeren, hvormed det er dem, der har viden om de udfordringer og barrierer der er i arbejdet med målgruppen. Derudover har de, via deres arbejde et indblik i, hvilke risikofaktorer der kan være afgørende for, at nogle personer kan ryge ind i et ekstremistisk tankemønster. Derfor vil inddragelsen for sådan en informant være enormt vigtig for vores opgaves kvalitet.

3.4.3 Ethiske overvejelser

Efter at interviewstrategien og projektets relevante informanter er afklaret, følger nu en beskrivelse af de etiske overvejelser, der blev lavet forud for projektets interviews og kontaktetablering. Derfor diskuterede vi de etiske overvejelser i forhold til hvordan vi får skabt den rette kontakt til informanterne.

Dette er vi bevidste om for at sikre at vores informanter føler sig trygge hvilket vil give grobund for uddybende svar (Thagaard, 2004, s. 85). Vi gennemgik ligeledes hvor interviewene skulle afholdes, hvis de kunne afholdes fysisk, efter de gældende coronaretningslinjer. Det ene interview kunne ikke foregå fysisk, og vi måtte derfor overveje hvordan vi bedst muligt kunne afvikle interviewet. Dette valgte vi at gøre, efter informanternes ønske, telefonisk. Et andet interview afholdte vi fysisk på informantens kontor. Under interviewene havde vi fokus på informantens udtalelser, var aktivt lyttende, samt deltog vi aktivt i samtalen. Vi var opmærksomme på, at det var fagpersoner med et vidensgrundlag, og var opsøgende efter ny viden (Thagaard, 2004, s. 89). Vi var ligeledes opmærksomme på at give informanterne tid til refleksion, dette gjorde vi for at få uddybende svar. Derudover var vi opmærksomme på at opmuntre informanterne til at fortælle yderligere og til ikke at stoppe, hvis de begyndte på en længere fortælling. Denne opmuntring skete i form af anerkendende smil, nik samt øjenkontakt (Thagaard, 2004, s. 89-90). I en søgen efter viden samt informanternes egne holdninger til det sociale arbejde med radikaliserede borgere, benyttede vi forskellige opfølgende spørgsmål hvor vi blandt andet har spurgt ind til informantens egne holdninger i en konkret situation eller informantens oplevelse af situationen i Danmark. Dette gøres for at sikre at vores forforståelse ikke påvirker informantens udtalelser. Ligeledes for at sikre at vi ikke fortolker på informanternes egne holdninger (Thagaard, 2004, s. 90). Vi har for vores opgave anonymiseret vores informanter, dette har vi gjort ved at udelade deres navne og i stedet kalde dem, informant 1-3. Da alle vores informanter er socialarbejdere indenfor Infohusene, har vi ikke fundet det relevant at beskrive deres præcise arbejdsplads.

3.4.4. Transskribering

Nu, hvor der blev redegjort for de etiske overvejelser forud for interviewene, og interviewene blev gennemført, følger der en beskrivelse af transskriberingsprocessen samt de valg, der blev truffet for transskriberingsstrategien.

Da vi gerne vil bruge vores informanters udtalelser for analysen i projektet, bliver vi nødt til at omdanne vores optagelser fra interviewene fra lyd til skrift. Denne proces kaldes for transskribering (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 238). Vi vælger at transskribere de fulde interviews med informanterne, for at holde udtalelserne så naturligt og sammenhængende som muligt.

Vi vælger derudover heller ikke at beskrive lydmæssige faktorer såsom tonefald eller stemmevolumen, da vi udelukkende vil fokusere på selve informationerne i udtalelsen (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 239-240).

3.5. Analysemetode

Efter at projektets empiriindsamling er beskrevet, vil dette afsnit beskrive, hvordan den indsamlede empiri vil blive bearbejdet og analyseret.

I forhold til vores valg af den kvalitative metode, vil vi opstille underspørgsmål, således vi får en semistruktureret interviewguide, der vil danne rammerne for vores kvalitative analyse i bachelorprojektet. Hertil har vi, anvendt den hermeneutiske meningsfortolkende analyse, således vi fortolkede de enkelte dele og udfordrede vores forforståelser for derefter at sammensætte delene med helheden. Dermed har vi haft en konstant fordybelse i at forstå helheden. På denne måde forholder vi os åbne overfor ny viden. Dette har været konstant igennem projektet, og på den måde har vi skabt den hermeneutiske cirkel. Det grundlæggende i den meningsfortolkende analyse er at intervieweren formår at finde de menigsstrukturer samt betydningsrelationer som ikke direkte fremgår af teksten (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 269-275).

Vi er bevidste om, at vi ikke udelukkende bearbejder samt beskriver vores empiri, men at vi også har en interesse samt forforståelse som er med til at påvirke undersøgelsen. Derfor har vi klargjort vores forforståelse samt dennes betydning i afsnit 2.1. forforståelse. Med denne analysestrategi har vi derfor været opmærksomme på at måden hvorpå vi fortolker og analyserer også har haft betydning for de spørgsmål vi stiller informanterne, derfor har vi udarbejdet en interviewguide forud for interviewene således er vi sikret en grundlæggende struktur (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 269-275).

For at sikre analysens troværdighed overfor informanternes udtalelser vil der fremgå citater samt uddrag fra interviewene. Dette gøres for at sikre at læseren får mulighed for at forstå informanternes oprindelige mening. På denne måde sikre vi ligeledes at analysen ikke blot er et udtryk af vores egne holdninger og fortolkninger. Dog vil lange citater og uddrag forkortes ved at anvende (...). Derudover vil der stå [...] i starten af et citat hvis dette er taget fra en længere udtalelse.

Yderligere har vi, for læserens forståelse, formuleret hvad informanterne mener hvis de for eksempel siger "os" eller "vores". Dette synliggøres således i form af en parentes hvori det substantiv som pronomen står i stedet for, skrives efterfølgende af Red. (Redaktionen). Et eksempel herpå: "I vores (Socialarbejderens, Red.) arbejde er det vigtigt at være opmærksomme på dem (Borgeren, Red.)". Dette gøres for at citater og uddrag virker overskuelige samt bliver mere sammenhængende og læsevenlige for læseren.

3.6. Fejlkilder/kvalitet

Hvert projekt og hver analyse byder rum for fejlkilder, hvilke skal afklares og beskrives. Derfor følger der et afsnit om de fejlkilder, der kan forekomme i sådan et projekt, samt en redegørelse for projektets kvalitet i forhold til mulige fejlkilder, og faktorer, der ikke fungerer som forventet.

Da begreber som troværdighed, overførbarhed og bekræftbarhed er den kvalitative metodes fokuspunkter, er det vigtigt at vi bruger disse til at vurdere kvaliteten i undersøgelsen. Det er vigtigt at læseren føler en troværdighed med at vores empiri er blevet indhentet på en tillidsskabende måde. Vi er opmærksomme på at den kvalitative metode kan give et generaliseringsproblem, da vores undersøgelse vil tage udgangspunkt i få informanternes udtalelser, og dermed deres egne personlige oplevelser og holdninger. Dette vil besværliggøre at få resultaterne af undersøgelsen til at være gældende for den samlede målgruppe da vores informanter blot vil udgøre en lille del af helheden. Vi vil dog bruge den nævnte teori samt analyse til at argumentere for hvordan undersøgelsens resultater vil kunne belyse udbredte problemstillinger for målgruppen (Thagaard, 2004, s. 176-177). For at kunne efterleve undersøgelsens bekræftbarhed vil vi forholde os kritiske overfor vores egne fortolkninger af den indsamlede empiri ligeledes vil vi forholde os kildekritiske i forhold til informanternes udtalelser, samt empiri indhentet fra litteratur. Endnu en gang er det vigtigt at vi tydeligt skelner mellem vores egne fortolkninger og informanternes udtalelser, så det fremgår tydeligt for læseren (Thagaard, 2004, s. 185-187).

En udfordring som vi ikke havde forventet var, at komme i kontakt med mulige informanter. Vi har prøvet at få kontakt til mange forskellige fagpersoner, dog oplevede vi tit, at mange af fagpersonerne ikke følte sig kompetente nok til at deltage i et interview om ekstremisme og radikaliserings. Oprindeligt så planen ud, at få lavet mange flere interviews til indsamlingen

af empiri, for dermed at få et dybere og mere helhedsorienteret indblik i det sociale arbejde med målgruppen. I praksis viste det sig dog, at det ikke kunne lade sig gøre på det tidsrum, der var afsat til arbejdet på dette projekt. Derefter undersøgte vi kommunernes organisationsdiagrammer, for at finde flere fagpersoner, som vi kunne kontakte. Vi begyndte så at fokusere primært på Infohusene, da det er dem, der står for koordineringen af sagen efter en bekymring om ekstremistiske tendenser. Der viste det sig, at Infohusene var det bedste sted for at komme i kontakt med fagpersoner med viden omkring målgruppen. Det førte så til, at alle af projektets informanter har funktionen som tovholdere for et Infohus.

Da den oprindelige plan for projektet var at få fat i mange flere informanter, er vi bevidste om, at de informationer fra interviewene, som danner en stor del af vores empiri, kun baserer på udsagn fra få personer, hvormed vores samlede datamateriale er tyndere end forventet. I det vi er opmærksomme på dette, har vi ved hjælp af de valgte teorier og andre former for empiri, forsøgt at forstærke de få interviews vi fik gennemført, og mener dermed at vi stadig har nok datamateriale til at projektet kan bidrage med ny viden.

4. Teoriafsnit

I følgende afsnit vil vi præsentere de teorier vi anvender for at analysere på den indsamlede empiri. Teoriafsnittet er opdelt i fem underafsnit. Først vil vi redegøre for Erving Goffmans teori om stigmatisering. Dette finder vi relevant at inddrage da projektets målgruppe kan være påvirket af stigmatisering. Derefter kommer en redegørelse af Pierre Bourdieus teori om kapitalformer, da vi ønsker at opnå en dybere forståelse af de indre processer, der foregår i borgeren. Efterfulgt af et afsnit om Axel Honneths anerkendelsesteori, for yderligere at skabe indblik i hvad der gør, at visse individer er mere modtagelige overfor radikaliserings. Dernæst følger et afsnit om de fire fælles elementer indenfor socialt arbejde, helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde, samt de tre nye elementer, undersøgelse, refleksion og omsorg. Disse, i alt, syv elementer i det sociale arbejde findes ligeledes relevant at inddrage, da de fungerer som et værdisæt for socialarbejderens arbejde. Til sidst følger en redegørelse af Jens Guldagers helhedssyn. Vi vil anvende Guldagers helhedssyn til at analysere på det sociale arbejde, samt hvordan socialarbejderen formår at arbejde helhedsorienteret.

4.1. Goffman

For at bearbejde den indsamlede empiri, har vi valgt at inddrage sociologen Erving Goffmans teori om stigmatisering samt skamfølelse, da dette relateres til målgruppens bekymrende radikaliserende tendenser (Goffman, s. 43).

Erving Goffman er en af de vigtigste sociologer inden for det socialkonstruktivistiske område. Idet Goffman gik meget op i opfattelsen om identitet og selv, er og var han meget prægende på sit område, og skabte nye perspektiver på området om identitetsopfattelse. Her er det især bogen "Stigma", der har været prægende, da bogen beskæftiger sig med teorierne bag identitetsdannelse, skam og stigmatisering. Goffman var en af de første, der beskrev den menneskelige identitet som noget, der ikke er naturgivent, eviggyldigt og uforanderligt. Derimod beskrev han identitet som noget, der befinder sig i en konstant forandring, idet identiteten skabes, opretholdes, undermineres, krænkes, ødelægges og så genopbygges. Identiteten er dermed meget varierende og afhængig af den sociale kontekst (Goffman, s. 12-13).

Når Erving Goffman snakker om stigma, så bruger han begreberne om social identitet. Herved splittes den sociale identitet i to forskellige begreber: Den "faktiske sociale identitet" og den "tilsyneladende sociale identitet". Den tilsyneladende sociale identitet beskriver de egenskaber og karaktertræk, som vi pålægger og forventer af et menneske. Menneskerne har en tendens til, at inddele andre, og især fremmede, mennesker i kategorier, fordi det dermed bliver nemmere at forholde sig til dem, da vi så får en fornemmelse om, hvad vi kan forvente af, hvordan et menneske vil opføre sig. Det er her, hvor stigmatiseringen kommer ind, fordi vi pålægger et menneske et stigma, idet vi stiller nogle særlige krav og forventninger til et menneske, som ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med den persons faktuelle personlighed. Det er her, hvor den tilsyneladende sociale identitet opstår, da den bliver pålagt af andre mennesker og samfundet. Den faktiske sociale identitet beskriver så til gengæld de egenskaber og karaktertræk, der rent faktisk kan påvises hos et menneske. Her kan der være store afvigelser fra et menneskes tilsyneladende sociale identitet til dens faktiske sociale identitet. Den tilsyneladende identitet er dermed den identitet, som samfundet og andre mennesker pålægger et individ, på grund af faktorer som for eksempel race, køn, erhverv eller sygdom, mens den faktiske sociale identitet er den identitet, som faktisk kan påvises hos et individ (Goffman, s. 43-45).

Derudover bruger Goffman også begreberne om de "miskrediterede" og de "potentiel miskrediterede". Betragtes et stigmatiseret individ som miskrediteret, så betragter individet det som givent, at hans særpræg, der sørger for stigmatiseringen, er kendt og/eller umiddelbart synligt for andre mennesker. Individet er dermed bekendt med, at han bliver stigmatiseret og på den måde også diskrimineret. Betragtes et individ dog som potentiel miskrediteret, så går individet ud fra, at hans særpræg ikke er kendt eller umiddelbart synligt. Det kan dog også være en belastning for individet, da han så kan være bange for en mulig stigmatisering, når han viser sine særpræg, der måske ikke passer til den tilsyneladende sociale identitet, som andre har pålagt ham. På denne måde stigmatiserer individet sig selv, idet han føler, at han skal opfylde de krav, som andre stiller til ham, selvom de måske ikke passer til hans faktiske sociale identitet (Goffman, s. 46).

Begreberne om den faktiske og tilsyneladende sociale identitet samt miskrediterede og potentielt miskrediterede vil blive anvendt på vores empiri, for at få en mere helhedsorienteret overblik over målgruppens livssituation, samt om stigmatiseringen har nogle mulige konsekvenser for individernes radikaliserings. For at tydeliggøre det yderligere, bliver emnet om stigmatisering også direkte brugt i projektets interviewguide til interviewene med fagpersoner.

4.2. Bourdieu

I dette projekt anvendes der Pierre Bourdieus teori om *kapitalformer*, *felt* samt *habitus*. Teorien vil blive anvendt på projektet empiri, med formålet, at give en dybere forståelse af det sociale arbejde med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser, samt at give en bedre forståelse af de indre processer, der foregår i borgeren (Matthiesen, m.fl. 2016).

Kapital beskriver Bourdieu som den værdi eller de ressourcer som individet har. Han inddeler *kapital* i tre forskellige former: Det økonomiske-, kulturelle- og det sociale kapital. Ifølge Bourdieu beskrives det økonomiske kapital som de materielle goder og den økonomiske succes, som individet besidder. Konkret betyder det, at et individ med mange penge og materielle goder betragtes som at have et højt økonomisk kapital. Det kulturelle kapital beskriver individets dannelse samt sproglige kompetencer og færdigheder. En god dannelse svarer dermed til et højt socialt kapital. Denne kapitalform kan også betegnes som informationskapitalen, ifølge Bourdieu. Det sociale kapital kan ses i individets sociale relationer, netværker og ressourcer. Måden, hvorpå et individ indgår i sociale relationer, er afgørende for at beskrive det sociale kapital. Det sociale kapital er det kapital, der er hårdest at definere, da man ikke kan måle sociale relationer i konkrete tal eller resultater. Derudover kan kapitalformerne altid være lidt varierende, alt efter, hvad der præcis skal undersøges. Udover de tre "klassiske" kapitalformer, snakker Bourdieu også om en fjerde kapitalform, som han kalder for det "symbolske kapital". Det symbolske kapital er ikke en kapitalform i sig selv, men er mere et resultat af, hvad de andre kapitalformer kan blive, når de anerkendes som legitime i et givent felt. Hver af de tre kapitalformer kan fremstå som et symbol, hvormed det betragtes som symbolsk kapital. Som eksempel kan værdifulde materielle goder, som ellers tilhører til det økonomiske kapital, blive til det symbolske kapital, så snart de bliver anerkendt af andre individer.

Når andre individer så kommenterer på de materielle goder, vil de kunne blive til et symbol, da de så anerkendes. Bourdieu peger desuden på, at der kan være en vekselvirkning mellem de forskellige kapitalformer, hvor mangel på en kapitalform kan have indflydelse på de andre kapitalformer og dermed individets livsforhold. Omvendt betyder det, at adgang til en af kapitalformerne, vil gøre det nemmere for at få adgang til de øvrige kapitaler (Boserup Skov, Matthiesen, & Bjørnstrup, 2017).

Felt definerer Bourdieu som de sociale arenaer, som individerne indgår i, og hvor de interagerer med hinanden. Hvert felt har sine egne sociale spilleregler, som differentierer sig fra spillereglerne i andre felter. Strukturen og reglerne skabes af magtforholdet mellem de individer og institutioner, der indgår i det givne felt. Normer og værdier kan også variere mellem felterne. For at afgrænse og definere et givent felt, er det nødvendigt at gennemføre en empirisk undersøgelse af selve feltet. Her måles der på, hvor feltets effekter ophører. Der, hvor effekterne ophører, trækkes grænsen på feltet. For så at kunne analysere på et givent felt, skal analysen inddrages i tre forskellige faser. Først skal feltets placering i samfundet præciseres. Her vil feltets betydning og effekt tydeliggøres, i forhold til andre felter. Dernæst skal forholdet mellem feltets aktører fremlægges, således at magtforholdet i selve feltet vil blive synligt. Til sidst undersøges aktørernes habitus, således at de dominerende normer og værdier kan klarlægge kapitalformernes værdi i feltet (Boserup Skov, Matthiesen, & Bjørnstrup, 2017).

Habitus definerer Bourdieu som de vaner, normer og holdninger, som et individ besidder og benytter. *Habitus* bruges for at bevæge sig indenfor det felt, som individet befinder sig i. Et individs habitus præges af de erfaringer, som individet har opnået gennem hele sit liv. Dog er individets habitus ikke fastlåst, men kan i stedet for påvirkes ellers forandres, alt efter, hvilke nye erfaringer individet vil opnå. *Habitus* beskriver dermed individets evne til at forbinde de objektive strukturer fra et givent felt med kapitalformernes subjektive opfattelse (Boserup Skov, Matthiesen, & Bjørnstrup, 2017).

I forhold til projektets målgruppe betyder det, at borgeren vil bevæge sig indenfor nogle felter, hvor han følger de normer, værdier og magtforhold, der gælder i givne felt. Ud fra feltets regler og de kapitalformer, som han besidder, vil han danne en habitus, der afgør, hvordan han vil agere indenfor feltet. Når borgerne i målgruppen så skal interagere med andre felter, vil de kunne opleve en form for stigmatisering.

Det skyldes, at den habitus, som individet har opbygget, ikke har samme værdi i andre felter som dem, han normalt bevæger sig i.

4.3. Honneth

I dette projekt anvender vi Axel Honneths teori om anerkendelse. Teorien er en del af Frankfurterskolen og den kritiske teori, hvormed Honneth bevæger sig indenfor det konflikteoretiske perspektiv (Henriksen & Hemme, 2004, s. 13). Konkret betyder det at Honneth forholder sig kritisk til de sociale forhold i samfundet samt samfundet generelt (Honneth, 2006, s. 7). I forhold til projektets problemformulering synes vi det er relevant at inddrage dette kritiske perspektiv, da den kritiske tænkning indgår i den konkrete problemformulering, da problemformuleringen også prøver at opnå et helhedsorienteret billede af det sociale arbejde med målgruppen. Derudover giver det konflikteoretiske perspektiv også et makroniveau på projektets problemstilling. Honneths teori bygger videre på en teori af den tyske filosof Georg Wilhelm Friedrich Hegels (1770-1831), der offentliggjorde sin teori i 1807 i værket "Åndens fænomenologi" (Juul & Høilund, s. 24). Ifølge Hegels teori er anerkendelse noget man opnår gensidigt fra et menneske, som man selv anerkender i lige måde (Juul & Høilund, s. 25).

Axel Honneth valgte så at bygge videre på den teori. Ifølge Honneth baserer menneskets motivation om opnåelsen af anerkendelse på oplevelsen af at mangle selve anerkendelsen fra andre mennesker og fra samfundet. Honneth udvider, at anerkendelsen er essentielt for et menneskes identitetsdannelse. Uden anerkendelse kan et menneske ikke fungere som et socialt individ, da anerkendelsen er afgørende for at bekræfte en persons autonomi og individualitet. Ifølge Honneth afhænger den personlige identitet dermed af anerkendelsen fra omverdenen. Er den ikke til stede, vil et menneske ikke kunne udvikle en personlig identitet (Honneth, 2006, s. 7-8)

Teorien bygger desuden videre på, at anerkendelsen er nødvendigt for noget som Honneth kalder for det "gode liv". Anerkendelsen er det der skaber forudsætningen til en mulig form for selvrealisering, hvilket er en vigtig faktor for at opnå det gode liv.

Her er det vigtigt at nævne, at Honneth ikke nævner nogle konkrete faktorer, der indgår i det gode liv, fordi de altid er afhængige af tids- og situationskonteksten. Derudover spiller kulturen og dens værdier og forestillinger også en stor rolle i dette. Selvom de konkrete faktorer og indhold i det gode liv er meget variabelt, beskriver Honneth, at de formelle betingelser for det gode liv er universelt og dermed er gældende, uanset konteksten (Honneth, 2006, s. 9). Honneth siger, at det altid vil være de sociale og samfundsmæssige betingelser der vil afgøre, hvor godt et menneske vil udvikle sig og hvordan den personlige identitet vil dannes. Kun anerkendelsen på både den sociale og den samfundsmæssige plan vil kunne sørge for, at et menneske vil være i stand til indgå i nogle ligeværdige relationer, samt med at føle sig godt integreret og ligeværdigt i samfundet (Honneth, 2006, s. 13).

I teorien betyder det så for projektets målgruppe, at de skal føle en form for anerkendelse, for at kunne opbygge sig en ny social identitet, der befinder udenfor et ekstremistisk miljø. Det betyder blandt andet at socialarbejdere skal understøtte borgeren i denne proces, samt, at der findes nogle lovmæssige tiltag, der bygger på dette. Kun på den måde kan borgeren, ifølge Honneth, opnå en anerkendelse på samfundsniveau, hvilket er nødvendigt for at opbygge en ny personlig identitet. Derudover vil det være nødvendigt, at borgeren opbygger sociale relationer til folk udenfor et ekstremistisk miljø, for at kunne nå anerkendelse på det sociale og personlige niveau. Spørgsmålene i interviewguiden blev blandt andet udarbejdet med Honneths anerkendelsesteori i mente, for at undersøge, hvordan anerkendelsen, eller også manglen på denne, har indflydelse på borgeren.

4.4. HEKS - URO

I forhold til det sociale arbejde med denne målgruppe findes det relevant at anvende de fire fælles elementer indenfor socialt arbejde, helhedssyn, etik, kommunikation og systematisk sagsarbejde (herfra HEKS). Disse fungerer som et værdisæt for socialarbejderens arbejde med det formål at danne rammerne for tilgangen i det sociale arbejde, på tværs af arbejdskontekst og socialarbejderens rolle. HEKS er Tine Egelund og Lis Hillgaards bud på den faglige forankring i socialt arbejde, og det har været dominerende for det sociale arbejde siden 80'erne (Lysen & Agersnap, 2019, s. 13-14).

HEKS er delt op i fire elementer, hvor helhedssyn primært udgør en del af analysen, da denne skaber grunden for forståelse af borgerens livssituation. Derudover er helhedssynet også vigtigt for selve handlingsprocessen, dette ses blandt andet når man arbejder på tværs af netværk i indsatserne med målgruppen. Det næste element er etik, som er det element der skal hjælpe socialarbejderen i at have borgerens bedste i fokus, herunder retssikkerhed og borgerens egne ønsker. Herefter er kommunikation, dette element bygger på socialarbejderens evne til at skabe en professionel kontakt til borgeren som også føles tryk. Det er her de to forrige elementer kommer på banen og styrer socialarbejderen i at kunne anskue borgeren helhedsorienteret og reflektere over de etiske overvejelser. Det sidste element i HEKS er systematisk sagsarbejde. Dette sørger for at socialarbejderen arbejder struktureret, med det mål som de tre tidligere elementer har været med til at belyse (Egelund & Hilgaard, 1993).

Ligeledes findes de tre nye elementer, undersøgelse, refleksion og omsorg (herfra URO) relevant at anvende for vores projekt. De tre elementer i URO tillægger HEKS faglig refleksion, samarbejde, en individuel tilrettelæggelse samt opfølgning, hvilket kendetegner de grundlæggende principper for socialt arbejde. Undersøgelse er det første af de tre elementer i URO, som går ud på at undersøge borgerens situation. Ligeledes er undersøgelse et element til at opsøge ny viden samt forskning for socialarbejderen (Lysen & Agersnap, 2019, s. 12).

Det andet element er refleksion, som skal hjælpe socialarbejderen med at reflektere over borgerens samt det sociale arbejdes muligheder for at hjælpe borgeren med de rette indsatser. Til sidst er elementet omsorg. Dette skal hjælpe socialarbejderen med at have fokus på omsorg for borgeren, da den store mængde af administrativt arbejde som er blevet en del af det sociale arbejde nemt kan forårsage at omsorgen kommer til at blive glemt eller helt tilsidesat (Lysen & Agersnap, 2019, s. 12).

Helt konkret for vores projekt vil HEKS - URO kunne bidrage til at forstå hvordan socialarbejderen kan arbejde helhedsorienteret, etisk samt reflekterende med projektets målgruppe. Dette finder vi relevant da vores målgruppe, ikke ved første øjekast er borgere med andre problematikker end en bekymring om radikaliserings. Radikaliserings er ikke noget kriminelt i Danmark, og derfor er det vigtigt at socialarbejderen, har nogle elementer og et hjælpeværktøj der kan arbejdes efter. Vi vil anvende HEKS - URO til at kunne analysere på

socialarbejderes arbejde med målgruppen, for at finde frem til hvordan borgeren hjælpes videre samt hvordan socialarbejderen forebygger radikalisering for borgeren.

4.5. Guldager

For dette projekt finder vi det relevant at anvende Jens Guldagers Helhedssyn. Guldagers helhedssyn tager grundlæggende udgangspunkt i seks faktorer:

- Samfundsmæssigt pres, levevilkår, og sociale forhold.
- Risikogruppe, samt tegn på risiko.
- Individuel modstandskraft; biologisk, psykologiske- og sociale mestringsstrategier.
- Individets måde at forholde sig til; egne erkendelser, oplevelser og følelser. Reaktions- og handlemønstre.
- Socialarbejderes hjælp, støtte, behandling, stempling og kontrol.
- Samfundsmæssig tilpasning, normalitet, social kontrol, stempling og udstødning.

Disse skaber tilsammen en helhedsforståelse af problemstillingen samt ressourcer og barrierer i forbindelse hermed. Dette giver mulighed for at anskue flere aspekter af problemet og de dertil bagved liggende elementer. I Guldagers helhedssyn er det vigtigt at alle faktorer bliver anskuet for at kunne forstå hvordan de påvirker hinanden, ellers vil helhedssynet ikke være komplet. Guldagers helhedssyn skaber således overblik over problemer, ressourcer og behov. I følge Guldager er det en nødvendighed at kunne forstå samspillet mellem de forskellige niveauer samt faktorer i borgerens liv, for at undgå at falde i en "hovedgrøft". Guldager nævner tre af disse "hovedgrøfter", den psykologiserende grønne, samspilsgrøften og sociologiens grønne. Den psykologiserende grønne, går ud på at der kun fokuseres på individet. Samspilsgrøften går ligeledes ud på at individet kun anskues ud fra samspillet mellem individet og familien, samfundet eller netværket. Sociologiens grønne tager en anden drejning og fokuserer mindre på individ og samspil, her fokuseres på at det kan forklares som påvirkningsprocessor. Disse "grøfter" danner ikke et helhedssyn i sig selv, da der mangler flere aspekter af borgerens liv, og dermed dannes der ikke et helhedssyn. I dette projekt anvender vi Guldagers helhedssyn netop for at forsøge at undgå at overse vigtige aspekter af borgerens liv. (Harder, 2012, s. 39)

5. Analyse

Nu hvor det teoretiske og metodiske grundlag for projektet er afklaret, vil dette afsnit præsentere analysen på projektets empiri.

For analysen vil vi præsentere vores informanter samt redegøre for de indsatser der er for målgruppen og analysere herpå, ud fra den valgte teori jf. Afsnit 4. Derudover vil vi analysere på det sociale arbejdes betydning for målgruppen, samt hvordan der arbejdes med denne målgruppe i det sociale arbejde.

5.1 Præsentation af informanter

Da interviewene med projektets informanter danner en stor del af projektets empiri, vil dette afsnit give en kort beskrivelse af de valgte informanter. Navnene på informanterne er fuldstændig anonymiseret, hvorfor de kun fik tildelt et tal fra 1 til 3.

Informant 1, arbejder hos Infohus kommune og har siddet i stillingen som Infohus-kordinator i fire år. Før Informant 1 fik denne stilling var han ansat i politiet som politimand.

Informant 2, arbejder for politiet i afdelingen "Central forebyggelse". Tidligere var Informant 2 efterforsker for samme politidistrikt.

Informant 3, arbejder ligeledes for politiet i samme afdeling som Informant 2. Informant 3 er tovholder for Infohus netværk, i deres politidistrikt.

Det skal også tilføjes at Informant 2 og 3 har oplevet en del flere sager end informant 1. Dette kan være fordi kommunen hvor Informant 1 arbejder, ikke har haft mange sager med radikaliserings. Dertil skal det nævnes at det kan være grundet kommunens størrelse, da denne er en af de mindre kommuner i Danmark. Yderligere arbejder Informant 2 og 3 i Infohus netværk, som samarbejder med alle de Infohus kommuner som befinder sig i dette politidistrikt.

5.2 Infohuse

I dette afsnit vil vi præsentere, samt redegøre for de forskellige indsatser der arbejdes med for målgruppen. Disse indsatser er alle designet til at hjælpe borgeren, samt belyse borgerens behov for støtte. Der bliver redegjort for Infohuse, som er et netværkssamarbejde mellem politi og kommunerne. Infohus er udbredt i hele landet og arbejder med bekymringer for ekstremistiske tendenser hos borgere. Derudover bliver Pierre Bourdieus teori om kapitalformer anvendt til at analysere på borgerens modtagelighed overfor radikalisering. Ligeledes vil vi analysere på borgerens risikogrupper, ud fra Axel Honneths anerkendelsesteori samt Erving Goffmans teori om stigmatisering.

I et samarbejde mellem politi og kommune arbejdes der kriminalpræventivt samt forebyggende mod radikalisering, ved hjælp af et samarbejdsforum, kaldet Infohusene. Yderligere samarbejdes der også med andre relevante samarbejdspartnere, herunder psykiatrien og kriminalforsorgen. Infohusene er delt op i Infohus netværk og Infohus kommune. Der er et Infohus netværk i alle 12 politikredse i Danmark, dette er et forum for udveksling af viden samt mulighed for at drøfte bekymrende tendenser med andre aktører, som også indebærer nationale aktører. (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021)

Derimod er Infohus kommune et samarbejdsforum som samles hvis der er bekymring om en borgers risiko for kriminelle handlinger med et ekstremistisk motiv. Infohus kommune består af borgerens bopælskommune og den magtpåliggende politikreds. Formålet er at vurdere de bekymringer der må være på tværs af myndighederne for den pågældende borger, derefter iværksættes de nødvendige foranstaltninger af de pågældende myndigheder i egen forvaltning. Infohus kommune er derfor ikke et samarbejde hvor der træffes myndighedsbeslutninger. (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, 2021)

Ud fra interviewet med Informant 1 fremgår der yderligere den måde, Infohusene arbejder og er struktureret på. Informant 1 arbejder som tovholder for et Infohus Kommune, hvormed han har et dybere indblik i, hvordan Infohusene arbejder i en kommune.

Han udtaler sig meget specifik om, at de kommunale Infohuse ikke arbejder som behandlende organ, i forhold til mennesker med en bekymring for radikale eller ekstremistiske tanker. Informant 1 forstår sig selv mere som frontmedarbejder, der er med til at vurdere de risici, der udgår fra en borger med radikaliserede tendenser. Det er Informant 1 der er med til at vurdere risikoen ved sådan en borger, og hvad det næste skridt så skal være, i forhold til at få borgeren ind på det rette spor. Informant 1 fortæller at:

“[...] Infohuset er jo ikke sådan et behandlende organ, altså det er mere med at vi skal ind og vurdere risikoen, farligheden også videre på de her sager der nu er, og så skal vi finde ud af hvad der så skal ske” (Bilag 2, s. 1, Informant 1).

Dette udsagn passer også godt sammen med den typiske sagsgang, som bliver igangsat i Infohusene, når der kommer en henvendelse om bekymring for en borger der er ved at udvikle radikaliserede tendenser. Her er det vigtigt, at bekymringen i første omgang håndteres og bearbejdes på en korrekt måde. For at gøre dette, er det nødvendigt at konkretisere bekymringen bedst muligt. Dertil skal der indsamles viden om bekymringen. Infohusene går derfor i kontakt med den person, der har henvendt sig med bekymringen. Det kan her enten være en anden fagperson eller en borger. For at systematisere samtalen med denne person, blev der udarbejdet et redskab i form af en semistruktureret interviewguide, som Infohustorvholderen så anvender i samtale med borgeren. Interviewguiden bruges altid, når der kommer en ny henvendelse og er delt op i fem forskellige temaer:

1. Baggrundsoplysninger om personen, som bekymringen vedrører
2. Konkrete spørgsmål, som skal stilles til personen, som henvender sig med bekymringen
3. Eventuelle eksisterende tiltag
4. Oplysninger om den person, som henvender sig med bekymringen
5. Opmærksomhedspunkter vedrørende ekstremisme.

(Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, s. 12)

Redskabet er designet til at få de vigtigste pointer afdækket og noteret. Efter informationerne er blevet samlet, kontakter tovholderen for Infohus Kommune tovholderen for politikredsens

Infohus. Det samme gælder omvendt, hvis det er politikredsens Infohus, der modtog den første henvendelse. Det er her vigtigt, at politiet involveres for at kunne undersøge, om der er nogle kriminelle eller sikkerhedsmæssige forhold, der kunne være relevant i forhold til bekymringen om personen. Derudover er det vigtigt, at tovholderne for begge Infohuse er involveret, for at sikre, at det ikke er en enkeltmandsbeslutning angående viderestilling af bekymringen til det tværfaglige samarbejde, eller om den er ubegrundet (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, s. 11-12).

For at få et bedre og mere helhedsorienteret overblik over borgerens livssituation og nærkontakternes bekymringer med hensyn til radikaliserings, igangsætter Infohuset her en del opsøgende arbejde jf. SEL §12b. Her prøver Infohuset at komme i kontakt med personer, der står i nærkontakt med borgeren med bekymrende radikaliserede tendenser. Det kan være mange forskellige personer, alt efter, hvordan personens livssituation ser ud. Det kan for eksempel være lærer, arbejdsgiveren, familien eller fodboldtræneren.

“[...] Det kan være en skolelærer, det kan være en fodboldtræner, en arbejdsgiver et eller andet. Sådan ligesom for at få belyst så meget som muligt af den her persons liv og tilstand og så videre, læger, hvis vi ved de er tilknyttet psykiatrien, ikke altså, det er kun fantasien der sætter grænser.” (Bilag 2, s. 8, Informant 1)

Derudover bliver der også afholdt en personlig samtale med borgeren. Ud fra disse informationer vil der blive lavet en vurdering af risikoen og bekymringen, samt, hvilke tiltag og indsatser der skal igangsættes.

“[...] Hvis der så er en konkret bekymring, så er der blevet udfærdiget sådan et vurderingsværktøj, det ligner Sådan et trivial pursuit spil hvor man går ind og vurderer forskellige faktorer” (Bilag 2, s. 3, Informant 1)

For yderligere at systematisere informationsindsamlingen før de tværfaglige samtaler, sender tovholderen en standard e-mail til de øvrige myndigheder, der synes relevant i forhold til henvendelsen med bekymringer om radikalisering. Denne e-mail er opdelt i to dele. Den første del leverer de informationer, som blev indsamlet under samtalen med den borgeren, der har sendt henvendelsen til Infohuset. Denne del handler om, hvem bekymringen drejer sig om og hvad bekymringen går ud på.

Den anden del af e-mailen indeholder en liste over, hvilke informationer de relevante myndigheder skal indsamle forud for det tværfaglige møde. Dette sørger for en bedre systematik i, hvilke informationer der er relevant at indsamle, samt, at alle deltagere i mødet kan se, hvad der forventes af dem. Efter det er blevet gjort, kan den egentlige analyse komme i gang. (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, s. 13-14). Mødernes deltagere, samt de mulige indsatser, der bliver besluttet på mødet, kan være meget varierende, alt efter, hvad der er behov for, og hvilke problematikker der identificeres i borgerens liv. I første omgang er det dermed Infohusenes vurdering, hvem der synes relevant at være med til de tværfaglige møder. Det har i første omgang dermed også indflydelse på, hvilke mulige indsatser der kan sættes i gang. Efter de relevante mødedeltagere er blevet kontaktet, kan den egentlige analyse komme i gang.

“[...] og så er der jo landsdækkende er der jo rigtig mange steder man kan hente hjælp også i form af alt fra specialuddannede mentorer til samtaleforløb og psykolog også videre også videre” (Bilag 2, s. 1, Informant 1).

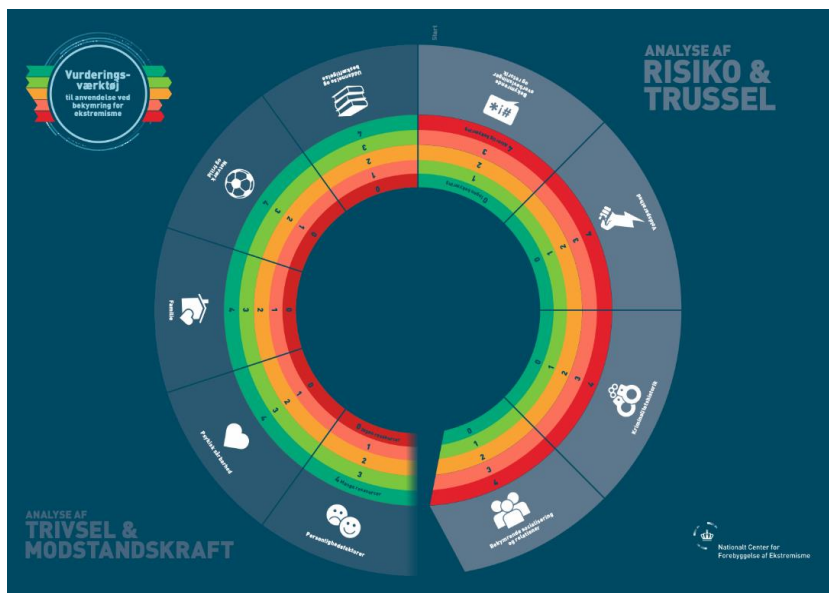
Der findes ingen konkret begrænsning for målgruppen, i forhold til Infohusene. Det eneste relevante er, at der skal være en ekstremistisk bekymring til stede. Ud over det, er der ikke en begrænsning i forhold til alder, race, køn eller lignende. Her er det også lige meget, hvilken form for ekstremisme der snakkes om. Informant 1 udtaler sig således:

“[...] Det kan være, altså alt lige fra en ung mand, der har set sig vred på et eller andet eller er meget højreekstremistisk, eller en flytning som er kommet hertil, som oplevede trølse ting ved Danmark, som bliver inspireret af de her forskellige ting som jihad(...), til den 60 årige mand der sidder i en eller anden lille by fordi han har hørt så mange ting fra hans sofa fra nyhederne om hvordan at de her, undskyld mit sprog, ”forbandede perkere” de render rundt i Stockholm eller blandt andet nede i Niece, eller i København og laver alt muligt ballade (Bilag 2, s. 2, Informant 1).

5.2.1 Infohusets bekymringsanalyse

Da det sidste kapitel gav en redegørelse på Infohuse samt en beskrivelse af de første arbejdsskridt efter henvendelsen med bekymringen om en borger med mulige ekstremistiske tendenser, følger der en dybere beskrivelse og analyse af Infohusets bekymringsanalyser.

Selve processen om bekymringsanalysen og det opsøgende arbejder bliver yderligere uddybet af Informant 2 og Informant 3. De oplyser, hvilke konkrete faktorer der undersøges og indgår i den samlede analyse af bekymringen om borgerens radikaliserede tendenser. I dette vurderingsværktøj indgår der ni forskellige faktorer i følgende rækkefølge:

- Bekymrende overbevisninger og retorik
- Voldsparathed
- Kriminalitetshistorik
- Bekymrende socialisering og relationer
- Personlighedsfaktorer
- Psykisk sårbarhed
- Familie
- Netværk og fritid
- Uddannelse og beskæftigelse

(Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, u.d.)

De ni faktorer er opdelt i to forskellige dele. De fire første faktorer skal hjælpe med at analysere, om der er en reel bekymring for ekstremisme. Der sættes fokus på, hvor stor risiko der er, for at borgeren begår vold eller andre kriminelle handlinger med en ekstremistisk motivation. For hver af de fire faktorer findes der derudover en række opmærksomhedspunkter, hvilke er observerbare handlinger, der kan tyde på, at borgeren bliver tiltrukket af ekstremistiske handlinger eller miljøer. Tilstedeværelsen af et enkelt opmærksomhedspunkt betragtes dog ikke nødvendigvis som problematisk i sig selv.

Det giver først anledning til bekymring hvis der er flere opmærksomhedspunkter i borgerens livssituation. Til sidst får hver af de fire faktorer en score mellem nul og fire, hvor nul betyder "ingen bekymring" og fire "akut bekymring". Disse faktorer bliver drøftet tværfagligt i Infohusene, hvor deltagerne indgår i dialog om, hvilken score der er tilstrækkeligt for de enkelte faktorer. Hvis analysen af disse fire faktorer giver anledning til bekymring om ekstremisme, vil de andre faktorer (fem til ni) undersøges. Hvis der ikke findes anledning til bekymring, stopper analysen oftest her. (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, s. 15-19).

Ved faktorerne fem-ni analyseres der på borgerens "modstandskraft og forandringspotentiale". Konkret betyder det, at der analyseres på borgerens beskyttelses- og risikofaktorer. Der undersøges på de ting der fungerer, og de ting der ikke fungerer i borgerens liv. Her er det vigtigt at tilføje, at nogle risikofaktorer, på samme tid også kan være en beskyttelsesfaktor. Det vil sige, at der kan være noget, der fungerer i borgerens liv, der alligevel kan give anledning til bekymring. Faktorerne tildeles igen en score mellem nul og fire. Her vurderes borgerens grad af ressourcer. Skalaen er dog omvendt, hvor nul betyder ingen ressourcer og fire betyder mange ressourcer. Der arbejdes igen med en tværfaglig dialog om, hvilken score der er tilstrækkeligt for at beskrive borgerens situation (Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, s. 17).

Denne del af analysen om borgerens beskyttelses- og risikofaktorer bliver yderligere uddybet, hvis faktorerne undersøges ud fra Pierre Bourdieus teori om kapitalformer. Selvom det er uklart, om analysepunkterne i vurderingsværktøjet havde Bourdieu i mente, er det meget tydeligt at de enkelte faktorer lægger op til Bourdieus kapitalformer. Faktorerne i vurderingsværktøjet, især faktorerne fem-ni, har til formål at undersøge, hvad der fungerer i borgerens liv og hvad der ikke fungerer. Dette gøres, i det der undersøges, i hvor høj grad de enkelte faktorer er udpræget i borgerens liv, eller om der er mangel på nogle af dem. Er der mangel på en given faktor, betragtes det som noget, der ikke fungerer i borgerens liv. I dette tilfælde, vil den faktor anses som en risikofaktor. I forhold til Infohusenes arbejde og målgruppe betyder det, at en mangel på den faktor kan øge borgerens tilbøjelighed til at udvikle ekstremistiske tendenser, eller indgå i et ekstremistisk miljø.

Dermed følger den analyse den samme argumentation, som Pierre Bourdieu også bruger, når han snakker om kapitalformerne. Ifølge Bourdieu betragtes kapitalformerne som en form for beskyttelsesfaktor, mens en mangel på dem kan øge borgerens tendens til at udvikle sociale problemer i det senere liv. Det betyder, at en mangel på en af kapitalformerne anses som en risikofaktor.

De enkelte faktorer kan også inddeles og kategoriseres i Bourdieus kapitalformer. Faktorerne om familie og netværk & fritid dækker over det sociale kapital, da det her er borgerens sociale relationer og det sociale miljø, som personen indgår i, der undersøges. Faktoren om uddannelse og beskæftigelse dækker både over det kulturelle kapital, men kan også give et konkret indblik i borgerens økonomiske kapital. Personlighedsfaktorerne og psykisk sårbarhed kan indgå i det kulturelle kapital, men kan på den måde også være relevant for det sociale kapital, da disse faktorer vil have en stor indflydelse på en persons måde at opbygge sociale relationer. I sidste ende vil der alligevel altid være en form for vekselvirkning mellem de forskellige kapitalformer, da manglen på en kapitalform automatisk vil kunne tage indflydelse på de andre kapitalformer (Matthiesen, Bjørnstrup , & Skov, 2016).

Hvis en borger har nogle mangler i det sociale kapital, betyder det for eksempel at de ikke har et stabilt netværk, hvor de får støtte eller som de kan bygge på. For borgeren betyder det en form for ustabilitet, da borgeren kan føle, at de står alene overfor sine problemer og udfordringer (Matthiesen, Bjørnstrup , & Skov, 2016). Borgeren har dermed ingen mulighed til at få input, i forhold til sine problemer, udfordringer og holdninger. Derudover kan der opstå en følelse i form af at være udsat og forladt af samfundet. På den måde kan der opstå en følelse af manglende anerkendelse fra samfundet. Ifølge Axel Honneths teori om anerkendelse, vil det have nogle alvorlige konsekvenser for en persons identitetsdannelse- og opfattelse. Ifølge Honneth er det ikke muligt at opbygge eller opretholde en identitet, hvis denne ikke bliver anerkendt af andre mennesker og samfundet. Hvis man så sætter Honneths teori om anerkendelse sammen med Bourdieus teori om kapitalformer, betyder det, at en borger med manglende social kapital vil opleve en følelse af manglende autonomi og individualitet. Autonomi og individualitet kan kun opleves via anerkendelse af andre mennesker og samfundet. Grundet den manglende sociale kapital er der dog en stor chance for, at borgeren ikke vil opnå den anerkendelse som er nødvendig, for at opbygge sig en social identitet.

Uden denne sociale identitet, vil borgeren heller ikke være i stand til at opnå det, Honneth kalder for "det gode liv". Borgeren vil i sådan et tilfælde prøve at finde anerkendelse på andre måder. Det er her, hvor borgeren kan blive modtagelig overfor radikale og ekstremistiske tanker, ideer og grupperinger. (Honneth, 2006, s. 7-8)

Borgeren kan dermed risikere at blive radikaliseret. Det kunne ske i form af, at borgeren begynder at kommunikere med folk på internettet der har nogle lignende holdninger. En analyse der blev gennemført af EU-Parlamentet påpeger her, at radikalisering på internettet bliver en voksende udfordring i hele Europa. (EU-anliggender, 2021). Her kan borgeren så begynde med at få anerkendelsen af en radikal eller ekstremistisk gruppe, der bekræfter de ideer og holdninger som borgeren har givet udtryk for i et forsøg på at opbygge sig en ny social identitet. Et udsagn af Informant 3 tyder i en lignende retning. Ifølge informanten, er det oftest udsatte borgere, der begynder at udvikle ekstremistiske tendenser.

"Ret ofte er det udsatte borgere, ja, Det er nogle der ret ofte lever på kanten og søger så et fællesskab eller en forståelse af samfundet og lever livet via en eller anden ekstrem holdning." (Bilag 2, s. 18, Informant 3)

Ifølge Bourdieu har disse borgere altså en mangel på en eller flere af kapitalformerne (Matthiesen, Bjørnstrup, & Skov, 2016) og ifølge Honneth kan det have som konsekvens, at borgeren ikke får den anerkendelse, som de har brug for, for at opbygge sig en fungerende social identitet (Honneth, 2006, s. 7-8).

Hvis borgeren har fundet andre mennesker, der deler de samme holdninger, bliver det nemt at opbygge sig sin egen boble, hvor borgeren kun bliver udsat for holdninger der svarer til sine egne. Dermed bliver borgeren konstant bekræftet i egne holdninger, hvilket betyder at der opstår en følelse af, at borgeren har ret. Når dette sker, begynder holdninger ofte at radikalisere sig blandt borgerne i boblen. Da der altid kommer en bekræftelse på de holdninger, kan det blive til en selvforstærkende effekt ligesom en ond cirkel, hvor holdninger begynder at opfordre til nye og mere radikale holdninger. I boblen vil borgeren altid møde en form for anerkendelse, uanset hvor radikale holdningerne er. Anerkendelsen i boblen sørger dermed for, at radikaliseringen fortsætter med at vokse. Borgeren opbygger sig en ny social identitet, hvor de føler sig ligeværdigt og godt integreret i sin nye omgangskreds (Honneth, 2006, s. 13).

Goffmans teori om stigmatisering kan give en endnu dybere forklaring på fænomenet om radikaliseringsprocessen. Ligesom Honneth, har Goffman også beskæftiget sig meget med menneskets identitetsdannelse, og hvordan den forandres gennem stigmatisering. For en i forvejen udsat borger kan en stigmatisering nemlig fungere som en forstærkende effekt i forhold til en mulig radikaliseringsproces. En borger med et svagt socialt netværk kan komme til at sige noget, der kan opfattes som kontroversielt, hvilket kan give borgeren en følelse af at være misforstået og stigmatiseret grundet denne misforståelse. I stedet for at situationen afklares og der startes en almindelig og sund diskussion, kan borgeren få en opfattelse af, at de andre undgår borgeren. Det er her borgeren begynder at føle sig miskrediteret, hvilket dermed får indflydelse på borgerens identitetsopfattelse. Ligesom Honneth siger, at manglende anerkendelse vil sørge for, at der ikke kan opbygges en social identitet, så siger Goffman også, at stigmatiseringen og følelsen af at være miskrediteret kan have negative konsekvenser for ens personlige identitet, da der så sker en ubalance mellem den faktiske og den tilsyneladende identitet. Det kan forstærke den onde cirkel, som borgeren befinder sig i, da borgeren oplever en følelse af "os mod dem", hvormed denne følelse bliver endnu mere bekræftet, og borgeren dertil bliver yderligere bekræftet i egne holdninger (Goffman, s. 43-46).

Informant 3 giver også udtryk for, at stigmatiseringen kan spille en rolle i radikaliseringsprocessen af en person.

"Sanne: ja, altså om det er, om det er stigmatiseringen der har gjort at de har opsøgt radikaliserede miljøer eller de radikaliserede tendenser der har gjort at de bliver stigmatiseret, eller?"

Informant 3: Jeg tror at vi skal holde fast i det første, altså de føler sig måske udenfor og ikke anerkendt af samfundet for det de er, og det er om man er hooligan eller islamist, altså så føler man, at så, så vil resten af samfundet ikke en, og det kan være en medvirkende årsag til at man kan få de radikale tendenser vi ser. Den anden vej rundt der har jeg ikke lige noget fornemmelse af" (Bilag 2, s. 21, Informant 3)

Informationer fra Informant 1 peger i en lignende retning, at stigmatisering kan være en stor risikofaktor for en persons radikaliseringsproces eller tilbagefald til radikale tanker.

“Jeg har ikke sådan konkrete eksempler på det men det er da sådan noget med (...) stigmatisering eller at man ikke føler sig mødt, at man ikke, hvis man mister tilknytningen til arbejdsmarkedet til... altså mister tilknytning til det her fællesskab som er så vigtigt for alle mennesker. Men må man bare tro at det er, hvad hedder det, det som giver størst risiko for tilbagefald, at det er den her, igen en oplevelse af at man måske er forkert, at det er os mod dem, og så videre, at man ikke bliver inddraget i samfundet. “ (Bilag 2, s. 13, Informant 1)

5.3 Det sociale arbejde mod radikaliserings

Efter at Infohusets arbejds måde er blevet beskrevet og analyseret på, vil dette kapitel indeholde en generel analyse af, hvilke kompetencer og redskaber der er vigtigt for det sociale arbejde med målgruppen.

I dette afsnit vil vi yderligere analysere på måden hvorpå socialarbejderen formår at arbejde helhedsorienteret ligeledes vil vi, ude fra Guldagers helhedssyn, analysere på hvilken virkning dette vil have på det sociale arbejde med målgruppen. Dertil vil vi anvende Axel Honneths anerkendelsesteori samt Erving Goffmans teori om stigmatisering i en analyse af Guldagers tre “hovedgrøfter”.

Det sociale arbejde med målgruppen, som beskrevet i SEL §12b, omfatter opsøgende arbejde, foruden gratis rådgivning og hjælp. Opsøgende arbejde defineres af Carsten Andersen som ”uopfordret kontakt til en borger, som andre syntes har behov for socialt bistand eller omsorg” (Nielsen & Hansen, s. 15). Med denne definition vil Infohusenes arbejde med radikaliserings bekymringer kunne beskrives som opsøgende arbejde, da borgeren ikke selv skal henvende sig med et behov for hjælp, men derimod bliver tilbudt en samtale med baggrund i de bekymringer socialarbejderes hos Infohuset har modtaget. Dette vil være med til at opfange nogle af de borgere som har behov for hjælp, men som ikke selv mener dette, eller har overskud eller mulighed for at bede om hjælpen. Da denne målgruppe ofte har andre sociale problematikker, vil det opsøgende arbejde bidrage til at borgeren kan få hjælp til andre aspekter af deres liv, som for eksempel arbejde eller uddannelse.

”Ret ofte er det udsatte borgere, ja, Det er nogle der ret ofte lever på kanten og søger så et fællesskab eller en forståelse af samfundet og lever livet via en eller anden ekstrem holdning.” (Bilag 2, s. 18, Informant 3)

Dertil er det relevant at anskue hvilke kompetencer der er nødvendige for arbejdet med borgere med radikaliserings bekymringer. Fælles for de tre informanter vi har interviewet, var deres holdning til de kompetencer de mener er nødvendige at have, for at kunne arbejde med ekstremisme og radikaliseringen i Danmark:

”Det er at man skal have en baggrundsviden, fordi det er (...) et specielt emne og man skal have evnen til at kunne sætte sig ind i andres sted, selvom man er meget uenig. (...) altså og så skal man virkelig være dygtige til at kunne se udenom om det (man er uenig i, Red.), selvom man synes at personen er en idiot og en røv med øre, og alt muligt, at man bliver nødt til (at se bort fra de forskelligheder, Red.), (...) det er jo de samme kompetencer som man bruger i alle mulige andre samtaler man skal bruge her” (Bilag 2, s. 14, informant 1)

”jamen altså jeg vil mene at man skal have en vis, erfaring som politi, og så skal man også have et åbent sind, altså det at man måske har en religiøs overbevisning eller politisk sind, så er det i sig selv jo ikke, selvom man ikke er enig, så er det jo ikke bekymrende så længe at det ikke udmønter sig i at man initiere vold eller andet. Man skal have et åbent sind, og man skal også kunne lytte til folk og kunne tale med folk.” (Bilag 2, s. 22, informant 3)

De udtrykker enstemmigt at det er de kommunikative kompetencer som spiller en stor rolle for arbejdet med radikaliserings. I samtalen med udsatte borgere kan det være svært at få borgeren til at åbne op, her kan det være nødvendigt med den motiverende samtale. Den motiverende samtale bidrager med at samtalens fokus fjernes fra at borgerens bekymrende adfærd, og tager i stedet udgangspunkt i borgerens egne tanker samt holdninger til det ekstremistiske. For at kunne motivere borgeren, er det relevant at inddrage borgeren aktivt i de indsatser der igangsættes. Der er fire elementer i den motiverende samtale, ”samarbejde”, ”accept”, ”omsorg” og ”frembring”. For det sociale arbejde med radikaliserings bekymringer, er samarbejdet mellem borgeren og socialarbejderen ideel, idet man ikke kan påtvinge en borger at ændre holdninger eller politisk orientering.

Derfor er det ideelt at få skabt et godt og jævnbyrdigt samarbejde med borgeren. For at få borgeren til at føle sig inddraget i samtalen, skal socialarbejderen være åben overfor en dialog, med forståelse samt interesse for borgerens fortællinger. Derudover er det vigtigt at give borgeren plads til selv at komme med ideer eller løsninger til hvordan man bedst muligt kan hjælpe borgeren. Herunder indgår det også at borgeren føler sig accepteret, og at deres holdninger og forslag bliver respekteret. Det er i sidste ende borgeren selv der har ansvaret for, hvordan forandringsprocessen forløber, da man ikke kan påtvinge denne målgruppe at ændre holdning, og så længe borgeren ikke initierer til noget voldeligt, er der ikke noget ulovligt. Derfor er det vigtigt, at man i samtalen forstår de forskelligheder der er mellem den faglighed, socialarbejderen sidder med, og det personlige aspekt for borgeren. Det, socialarbejderen mener er den mest åbenlyse løsning, er ikke nødvendigvis det, borgeren oplever som den bedste løsning. Derfor er det også vigtigt at kunne udvise empati overfor borgeren (Rosdahl, u.d.). Dette er også en af de kompetencer som vores informanter har fremhævet i interviewene.

”[...] Det er det der, altså, empati selvom at man er uenig og kunne sætte sig ind i, fordi der er jo et eller andet der har gjort (at personen tænker/handler som de gør, Red.), altså og så skal man virkelig være dygtige til at kunne se uden om det (man er uenig i, Red.)” (Bilag 2, s. 14, Informant 1)

Hertil er det også vigtigt at udvise omsorg, og få borgerens trivsel i fokus.

Som vores Informant 3 beskriver tidligere, er det ofte borgere som er udsatte på andre områder i deres tilværelse, og derfor er trivsel og omsorg en stor del af borgerens samlede livssituation, som også har betydning for forandringsprocessen.

For at få denne forandringsprocess i gang og ligeledes, for at holde den i gang, så er der brug for engagement. Dette er både fra borgeren og fra socialarbejderne omkring borgeren. Den vigtigste drivkraft er borgerens egen motivation, det er netop det som den motiverende samtale kan bidrage til. For at borgeren skal blive motiveret for forandring, skal borgeren selv fortælle sine egne grunde samt argumentere for forandring, dermed bliver det borgeren der er fremdriften i egen motivation for forandringsprocessen (Rosdahl, u.d.).

Som en af vores informanter fortæller, skal man i samtalen med borgeren være lyttende, men også kunne udfordre borgeren i deres overbevisning:

“[...] man skal bare være god til at kunne skelne mellem ævl og bavl og hvad de egentlig mener, fordi det er jo, det har jeg oplevet at de godt lige måske godt kan prale lidt. (...) Altså man skal udfordre dem på ordentlig måde, ”når du siger det, er det så i virkeligheden det du mener eller skruer du bare lidt op for charmen?” eller gør du dig ekstra interessant fordi du sidder overfor en i den blå skjorte (Politi, Red.) og mig (socialarbejder, Red.).” (Bilag 2, s. 14, Informant 1)

For en borger med radikaliserende tendenser er det nødvendigt for borgerens forandringsproces, at borgeren selv ser behov for forandring. Det er socialarbejderens opgave at finde frem til hvad der motiverer borgeren, dette gøres i relationen mellem de fire elementer (Rosdahl, u.d.).

Den motiverende samtale tager udgangspunkt i at alle borgere er motiveret for forbedring, derfor arbejdes der på den allerede eksisterende motivation hos borgeren. Dette giver socialarbejderen mulighed for at være lyttende og observant, mens det er borgerens opgave at være den aktive og deltagende fortæller. Dermed får borgeren en fornemmelse af at blive inddraget, hørt, forstået og taget seriøst (Rosdahl, u.d.). Effekten af dette er anerkendelse både af borgeren og socialarbejderen. Ifølge Hegels anerkendelsesteori opnår man anerkendelse ved gensidigt at anerkende en person, dermed vil anerkendelse af borgeren, udmønte i et bedre samarbejde ved at borgeren ligeledes vil anerkende socialarbejderens faglige viden og position (Juul & Højlund, s. 25). Axel Honneths anerkendelsesteori bygger også på samme opfattelse, men går i dybden med borgerens personlige identitet i forhold til at opnå anerkendelse fra omverdenen. Hvis en borger med radikaliserede tendenser bliver anerkendt af omverdenen, vil denne kunne skabe og udvikle sin personlige identitet, og dermed opnå en ny motivation for at arbejde henimod målet. Det er her socialarbejderens evne til at være anerkendende og forstående kommer i spil, da det er socialarbejderen som borgeren først og fremmest har brug for denne anerkendelse fra, for at kunne motivere sig selv til det Honneth kalder for ”det gode liv”. Ligeledes er det en forudsætning at socialarbejderen formår at hjælpe borgeren i det sociale liv, da samfundets normer og værdier også har en rolle i borgeren selvopfattelse af anerkendelse fra samfundet (Honneth, 2006, s. 7-9).

Herunder vil de indsatser der igangsættes for borgeren kunne understøtte borgeren på de områder hvor de har brug for hjælp, det kan blandt andet være i sociale relationer, uddannelse eller arbejde (Honneth, 2006, s. 9).

Honneth nævner ikke nogen kriterier for "det gode liv", da det afhænger af tids- og situationskonteksten. Dog kan Guldagers helhedssyn, bidrage til nogle af de faktorer som spiller ind i forhold til borgerens livssituation, og hvordan og hvor der skal igangsættes indsatser. De seks faktorer i Guldagers helhedssyn, fungerer som en guide til socialarbejderen til at kunne anskue borgerens samlede livssituation, og dermed skabe et overblik. Det er ligeledes her vurderingsværktøjet fra forrige afsnit kommer i spil. I det helhedssynet danner et overblik over borgerens ressourcer og barrierer, hvilket også er det vurderingsværktøjet er til. Helhedssynets seks faktorer guider socialarbejderen i en grundig gennemgang af borgerens livssituation og sørger hermed for at alle faktorer bliver undersøgt for eventuelle bagvedliggende problematikker, samt en forståelse af hvordan det hele påvirker hinanden. Helhedssynet er vigtigt, da en borger med et godt netværk med tætte venner eller gode levevilkår, stadig godt kan have problematikker på de resterende fem faktorer. Derudover vil den radikaliserede borger, muligvis stå forholdsvis stærkt netop i forhold til det sociale netværk, men derimod have svært ved at få uddannelse eller arbejde til at fungere. Så hvis socialarbejderen ikke formår at forstå sammenhængen mellem de seks faktorer, risikerer de at falde i det Guldager kalder for en "hovedgrøft" (Harder, 2012, s. 39).

Hvis socialarbejderen fokuserer på individet, vil socialarbejderen dermed falde i den psykologiserende grøft. Her er borgerens sociale netværk, det samfundsmæssige pres, samfundsmæssig tilpasning samt samspillet mellem borgeren og netværket, ikke en faktor for socialarbejderens vurdering. Dermed vil socialarbejderens hjælp ikke række langt nok hvis borgeren mangler støtte på andre parametre (Harder, 2012, s. 39). En af faktorerne for radikalisering, kan netop være at borgeren søger en følelse af at være med til noget, hvilket netop er samspillet mellem borgeren og det øvrige netværk (Larsen, 2018, s. 24). Det vil betyde at hvis socialarbejderen falder i den psykologiserende grøft vil de ikke se borgerens behov for hjælp til at føle sig anerkendt i nye fællesskaber (Harder, 2012, s. 39).

Derimod, hvis socialarbejderen falder i samspilsgrøften, og udelukkende fokuserer på samspillet mellem borgeren og dennes netværk eller samfundet, vil borgerens egen opfattelse, risikofaktorer, samfundsmæssige pres samt tilpasning, ikke blive belyst. Dermed vil borgerens behov for hjælp til at styrke egen opfattelse blive overset, og borgeren for ikke tilstrækkelig støtte. Ligeledes vil man i denne grøft kunne mindske borgerens følelse af anerkendelse, idet man ikke tager højde for borgerens egen erfaringer, oplevelser og følelser (Harder, 2012, s. 39). Det vil sige at socialarbejderen ikke for øje for de personlige faktorer for borgerens radikaliserede tendenser. Det kan blandt andet være lavt selvværd, som gør borgeren mere modtagelig overfor andres holdninger og meninger. Dette netop fordi mennesket er et socialt individ som driver på anerkendelse fra omverdenen, hvis borgeren ikke føler sig anerkendt, vil de ikke kunne udvikle en personlig identitet (Honneth, 2006, s. 7-8).

Foruden den psykologiserende grøft og samspilsgrøften vil socialarbejderen også let kunne falde i sociologiens grøft. Dette sker hvis socialarbejderen fokuserer på påvirkningsprocessorerne for borgeren. Det vil sige det samfundsmæssige pres, social kontrol og stemping. Her vil socialarbejderen igen miste fokus fra borgerens opfattelse, samt samspillet mellem borger og netværk. På denne måde vil socialarbejderen igen komme til at snakke hen over hovedet på borgeren, dog, i modsætning til samspilsgrøften, vil socialarbejderen her ikke tage udgangspunkt i borgeren eller dennes netværk, men blot samfundets påvirkning. Dermed er det vigtigt at socialarbejderen formår at anskue alle faktorer af borgerens liv samt hvordan disse påvirker hinanden, og de bagvedliggende elementer. Ud fra vurderingsværktøjet er socialarbejderen altså i stand til at kunne vurdere hvor borgeren har behov for støtte, og i samarbejde med borgeren, kan der udarbejdes en plan for de nødvendige indsatser (Harder, 2012, s. 39). Disse grøfter kan også medføre at socialarbejderen ikke ser den stigmatisering som borgeren muligvis føler fra samfundet.

"[...] de føler sig måske udenfor og ikke anerkendt af samfundet for det de er, og det er om man er hooligan eller islamist, altså så føler man, at så, så vil resten af samfundet ikke en, og det kan være en medvirkende årsag til at man kan få de radikale tendenser vi ser." (Bilag 2, s. 21, Informant 3)

Her fortæller den ene af vores informanter hvordan han oplever borgerens følelse af stigmatisering, og sammenhængen mellem radikaliserings og stigmatisering. Ifølge Informant 3, er stigmatiseringen med til at de udsatte borgere opsøger et fællesskab ukritisk, og derigennem kommer i en form for radikaliserings, som giver anledning til bekymring. For at kunne afhjælpe dette problem er det nødvendigt at socialarbejderen anskuer alle seks faktorer i Guldagers helhedssyn. Borgerens opfattelse af stigmatisering kan, ifølge Goffman, påvirke dennes identitet skabelse, idet identiteten ifølge Goffman er i en konstant forandring og afhænger af den sociale kontekst (Goffman, s. 12-13). Goffman skiller begrebet social identitet i to forskellige begreber. Den "faktiske sociale identitet" og den "tilsyneladende sociale identitet". Borgerens stigmatisering sker i samfundets opfattelse af borgeren, som er det Goffman kalder for den "tilsyneladende sociale identitet". Når den "tilsyneladende sociale identitet" som borgeren får af de personer denne møder i samfundet, ikke stemmer overens med personens "faktiske sociale identitet" oplever borgeren at der bliver stillet krav og forventninger som de ikke selv føler de kan leve op til, eller som ikke passer til deres egen opfattelse af situationen. Dette skaber en misforståelse mellem borgerens egen opfattelse og samfundet forventninger (Goffman, s. 43-45). En borger som oplever stigmatisering, kalder Goffman for de "miskrediterede" og de "potentielt miskrediterede". Hvis borgeren er "miskrediteret" vil borgeren opleve stigmatiseringen fra samfundet. Dette kan forværre borgerens selvopfattelse idet den "faktiske sociale identitet" åbenlyst ikke stemmer overens med den "tilsyneladende sociale identitet". Her er det vigtigt at socialarbejderen formår at se borgerens behov for støtte på de faktorer, hvor borgeren oplever stigmatisering. Hvis borgeren derimod betragtes som "potentielt miskrediteret" er det borgerens selvopfattelse der skal arbejdes med, da det er borgeren der stigmatiserer sig selv, idet borgeren gemmer dele af sig selv i frygt for stigmatisering fra samfundet (Goffman, s. 46).

5.4 Sammenfatning

Ovenstående analyse danner grundlag for hvordan socialarbejderen arbejder med borgere med radikaliserende tendenser. Dette fremhæver de grundlæggende elementer i HEKS (Egelund & Hilgaard, 1993) samt URO (Lysen & Agersnap, 2019, s. 12). Guldagers helhedssyn styrkes af og er med til at styrke, det helhedsorienterede arbejde samt de etiske aspekter, idet socialarbejderen, igennem helhedssynet, danner et overblik over borgerens samlede livssituation.

Yderligere er den motiverende samtale med til at styrke etikken, da borgerens egne holdninger samt ønsker, er drivkraften i den motiverende samtale. Ligeledes er det tredje element i HEKS også repræsenteret i den motiverende samtale, nemlig kommunikation. Dertil er det sidste element, systematisk sagsarbejde, som styrkes gennem de andre elementer af det sociale arbejde. Dertil har socialarbejderen vurderingsværktøjet til yderligere at understøtte det systematiske sagsarbejde (Egelund & Hilgaard, 1993). De tre elementer af URO er ligeledes inddraget i det sociale arbejde med borgere med bekymrende radikaliserede tendenser. Undersøgelse, det første element i URO, understøttes af vurderingsværktøjet samt Guldagers helhedssyn. Refleksion understøttes ligeledes i arbejdet med vurderingsværktøjet, idet dette udføres gennem et samarbejde mellem Infohus kommune og Infohus netværk. Omsorg understøttes af Guldagers helhedssyn, kombineret med Honneth og Goffman. Disse teorier er med til at hjælpe socialarbejderen med at have fokus på omsorg for borgeren (Lysen & Agersnap, 2019, s. 12).

6. Konklusion

I denne konklusion vil vi præsentere de resultater vi er nået frem til gennem analysen, som vil besvare vores problemformulering.

For dette bachelorprojekt har vi analyseret på socialarbejderes arbejde med radikaliserings og ekstremisme i Danmark. Ud fra denne analyse og den indsamlede empiri fra henholdsvis, 1 informant fra Infohus kommune og 2 informanter fra Infohus netværk, er vi i stand til at besvare problemformuleringen som lyder:

Hvilke redskaber anvender socialarbejderen til at holde de ekstremistiske tendenser i Danmark nede?

Hvilke kompetencer kræves det for at arbejde med radikaliserede borgere?

Hvilke risikofaktorer kan være med til at øge borgerens radikaliserede tendenser?

Hvilke indsatser er der implementeret i forhold til arbejdet med målgruppen?

Det fremgår af analysen at de tre informanter har beskrevet de kompetencer, de mener er relevant for det sociale arbejde med radikaliserede borgere. De nævner alle sammen, at de kommunikative kompetencer er ideelt for arbejdet med målgruppen. Analysen af den motiverende samtale med radikaliserede borgere fremhæver netop nødvendigheden ved kommunikative kompetencer. Ligeledes udtaler en af informanterne at empati er en vigtig del af arbejdet med målgruppen, hvilket understøttes i analysen af den motiverende samtale, hvor Axel Honneths anerkendelsesteori bliver sat i perspektiv hertil. Det kan dermed konkluderes at de kommunikative kompetencer samt empati er de kompetencer der spiller den største rolle for det sociale arbejde med radikaliserede borgere.

Gennem analysen har vi fundet frem til at arbejdet med radikaliserede borgere ofte er fyldt med personlige udfordringer og frygten for at blive holdt udenfor samfundet. Dette ses blandt andet ud fra Axel Honneths anerkendelsesteori, hvor borgeren har behov for anerkendelse fra samfundet for at kunne genskabe sin sociale identitet.

Ligeledes viser en analyse af Pierre Bourdieus kapitalformer at en mangel på en eller flere beskyttelsesfaktorer øger borgerens tendenser til at udvikle sociale problematikker, herunder modtagelighed overfor radikaliserings. Dertil viser Erving Goffmans teori om stigmatisering at borgere har behov for at blive inddraget samt anerkendt af samfundet for at kunne udvikle sig i en positiv retning. De risikofaktorer der spiller ind for projektets målgruppe, er altså forskelligt fra individ til individ. En af de største faktorer er dog individets søgen efter anerkendelse.

Ud fra ovenstående analyse af de nødvendige kompetencer for det sociale arbejde samt risikofaktorer for målgruppen, fandt vi det interessant at analysere på Infohusenes vurderingsværktøj, som anvendes til at vurdere bekymringsgraden af borgerens radikaliserede tendenser. Alle tre teorier er brugt i en analyse af Infohusenes vurderingsværktøj, som viser at værktøjet er opbygget til at kunne belyse borgerens fulde situation. Ved at analysere på vurderingsværktøjet er vi kommet frem til, at det passer ind i Guldagers teori om helhedssynet, som viser konsekvensen ved ikke at arbejde helhedsorienteret med borgere. Ud fra en analyse af Guldagers "hovedgrøfter", er vi ligeledes i stand til at konkludere følgende: Hvis socialarbejderen følger det vurderingsværktøj der er til rådighed for Infohus samarbejdet, formår socialarbejderen at styre udenom disse "hovedgrøfter" og få et overblik over borgerens samlede situation.

Det kan derfor ud fra den samlede analyse konkluderes, at det sociale arbejde med borgere med radikaliserede tendenser, kræver kommunikative kompetencer, empati, anerkendelse, en forståelse af stigmatiseringens betydning for borgeren, samt en forståelse af hvordan de forskellige faktorer i borgers liv kan påvirke hinanden. Ligeledes kan det konkluderes, at de tre informanter har den samme opfattelse af det sociale arbejdes opgave i forhold til målgruppen, samt udarbejdelsen af denne opgave. Dertil kan det nævnes at de alle tre anvender Infohusets vurderingsværktøj hvilket kan være med til at styrke det sociale arbejdes kendskab til denne målgruppe.

7. Perspektivering

Under interviewene gav alle af vores informanter udtryk for, at Danmark er godt klædt på i forhold til det sociale arbejde med borgere med radikaliserede tendenser. De syntes alle sammen, at de rigtige værktøjer er i spil, og at indsatserne er tilstrækkelige for at de radikaliserende tendenser ikke vokser sig til et større problem:

“Ja altså fordi der er virkelig mange forskellige, og der bliver, der er nogen der er virkelig kloge på det, som man nemt kan få fat i, og som nemt kan hjælpe med at vurdere og sådan, så jeg synes egentlig at generelt Danmark er godt stillet i forhold til, det synes jeg.(...) Jeg synes Danmark er er klædt godt på og de har taget det alvorligt. Danmark tror godt det (Ekstremistisk vold og terror, Red.) kan ske i Danmark” (Bilag 2, s. 10, Informant 1)

Informant 2 og Informant 3 giver også udtryk for, at indsatserne, især i forhold til arbejdet i Infohusene, hænger godt sammen og er tilstrækkelige nok for at afhjælpe målgruppens problematikker. Desuden føler de heller ikke, at der grundlæggende er en mangel på viden i det område, der kunne virke som barriere i arbejdet med målgruppen:

”Ja, det mener jeg” (Bilag 2, s. 22, Informant 2)

”Jamen, det vil jeg tro vi har. Men som sagt så er dem vi interessere os for jo meget fluffy det er i alle mulige afskygninger af ekstremisme og radikalisering så, altså om man lige pludselig på et tidspunkt man ikke har viden, jamen det kan jo ske og så hjælper det at være nysgerrig.” (Bilag 2, s. 22, Informant 3)

Ifølge informanterne betyder det dermed, at Danmark ikke står overfor en alvorlig problematik, i forhold til ekstremistisk vold eller radikale grupperinger. For at give et andet perspektiv på dette, prøver vi at sammenligne problematikkerne med ekstremisme i Danmark med situationen i andre lande.

Grundet landets historie med ekstremisme, findes det oplagt at undersøge radikalisering i Tyskland, og hvordan den ekstremistiske situation udfolder sig der. Den tyske statistikdatabase “Statista” har samlet en del statistikker på, hvordan situationen med ekstremismen har udviklet sig i de seneste par år.

Her kan det for eksempel ses at der skete en markant stigning i antallet af lovovertrædelser med ekstremistisk baggrund fra 2012 til 2020. Statistikken viser at antallet af lovovertrædelser med ekstremistisk baggrund steg fra 21.265 i 2012 til 32.924 i 2020, hvilket svarer til en stigning på 50% på kun 8 år. Tallene viser dermed, at ekstremistisk kriminalitet er et voksende problem for det tyske samfund (Statista, 2022).

Disse statistikker bliver endnu mere påfaldende, når det kan ses, at det samlede antal lovovertrædelser har været faldende i samme periode, mens antallet af lovovertrædelser med ekstremistisk baggrund har været stigende. Antallet af registrerede lovovertrædelser faldt fra i alt 5.997.040 i 2012 til 5.310.621 i 2020, hvilket svarer til 11% (Statista (1), 2022).

Konkret betyder det, at den samlede kriminalitet har været faldende i Tyskland, mens kriminalitet med et ekstremistisk motiv har været stigende i samme tidsperiode. Der ses dermed en voksende tendens til at begå ekstremistisk motiveret kriminalitet i Tyskland.

Denne antagelse passer også til diverse medieberetninger om, at antallet af ekstremister, der bliver observeret af den tyske efterretningstjeneste "Bundesamt für Verfassungsschutz" er steget i 2020. Her er det især de højreradikale, hvor der kunne observeres en stigning på 3,8% fra 2019 til 2020. Det udgør ca. 33.000 tyske højreradikale i 2020, hvoraf 40% betragtes som voldelige, voldsparate eller støttende til vold. Der tydes på, at det især har været coronakrisen der har været med til at styrke højreradikale tendenser i samfundet (FlensborgAvis, 2021).

Studier fra universitetet i Oslo og det Norske "Senter for ekstremismeforskning" har endda fundet ud af, at Tyskland er det vestlige land, der blev mest ramt af højreekstremistisk terror i løbet af de sidste par år, hvormed Tyskland betragtes som det højreekstremistiske "hot-spot" i den vestlige verden. Den norske avis "Vårt Land" bruger eksempler som angrebet på vandpibe cafeer i Hanau i Februar 2020 med mindst 9 dødsopfre, angrebet på politikerens Walter Lübcke, der blev skudt af en højreekstremist i Juni 2019 og et forsøgt angreb på en synagog i Halle i 2019 med to dødsopfre som tydelige tegn på store højreekstremistiske tendenser og trusler i det tyske samfund (Bratberg, 2020).

Statistikkerne, forskningen og de konkrete hændelser er dermed alle sammen indikatorer på, at Tyskland står foran voksende udfordringer med radikaliserings og ekstremistisk kriminalitet og terror i landet. Her er det især højreekstremismen, der udgør størstedelen af de ekstremistiske individer og kriminelle handlinger med ekstremistisk baggrund. I Danmark findes der ikke nogen lignende statistikker, da kriminelle handlinger og lovovertrædelser ikke registreres i forhold til, om handlingen blev begået med et ekstremistisk motiv. Dermed er det ikke nemt at sammenligne situationen i Danmark med den i Tyskland. Dog findes der alligevel en del indikatorer på, at Danmark ikke står foran de samme udfordringer, som Tyskland gør. Generelt kan det ses, at antallet af overtrædelser af straffeloven er konstant faldende i Danmark. Sammenligner vi statistikkerne for overtrædelserne af straffeloven fra 2012 til 2020 ses det, at tallene falder fra i alt 433.545 i 2012 til 310.238 i 2020, hvilket svarer til et fald på 28%. Faldet i den samlede kriminalitet er dermed markant større end i Tyskland i samme tidsperiode (Danmarks statistik, u.d.).

Selvom CTA's analyse af terrortruslen mod Danmark blev rykket fra "begrænset" i 2018 til "generel" i 2021, ligger den konkrete terrortrussel stadigvæk på et forholdsvist lavt niveau, og der er stadigvæk ikke nogen evidens eller indikator på en konkret planlægning af ekstremistisk terror i Danmark. Udover terrorangrebet på Krudttønden i København i Februar 2015 har der heller ikke været nogle konkrete terrorhandlinger i Danmark i de seneste år, hvormed antallet af konkrete ekstremistiske hændelser ligger langt væk fra tallene i Tyskland.

Derudover giver Informant 3 også udtryk for, at han kan observere, at antallet af sager og bekymringer om ekstremisme har været aftagende i løbet af de sidste par år. Efter angrebet på Krudttønden oplevede han, at der har været et højt antal af bekymringer i Infohusene, hvilket dog har været meget faldende i løbet af de sidste par år:

"[...] Men jeg vil sige at det antal, nu har jeg været her siden 2016 og antallet har været aftagende, men også fordi, altså det har været ret voldsomt lige umiddelbart efter angrebet på krudttønden og hvad hedder det synagogen i København, og der var rigtig mange bekymringer og hvor man også vil jeg sige, sådan lidt, argh, fordi man får langt skæg og går i kjortel så er man jo ikke radikaliseret, og der vil jeg sige at vi er blevet mere afslappet i systemet og også borgere." (Bilag 2, s. 23, Informant 3)

Selvom der så ikke er nogle konkrete statistikker som kan sammenlignes, er der en del indikatorer på, at Danmark er forholdsvis godt klædt på i forhold til potentiel ekstremisme i landet. Især en sammenligning med nabolandet Tyskland viser, hvor godt Danmark er stillet i forhold til andre lande. Om forskellen kommer fra, at det sociale arbejde med målgruppen, samt metoder og indsatser, fungerer bedre i Danmark end i Tyskland, fremgår dog hverken af statistikkerne eller indikatorerne. Derfor kan der her kun spekuleres om årsagerne til, hvorfor situationen er så forskellig fra Danmark til Tyskland, og om det konkrete sociale arbejde med målgruppen kunne have sådan en stor indflydelse på dette.

Derudover skal der generelt tages hensyn til, at forholdene i Tyskland er anderledes end i Danmark i forhold til kultur, samfund, politik og historie. Årsagerne til forholdene kan dermed være meget forskellige, hvormed det bliver svært at finde ud af, hvor stor en faktor det sociale arbejde i henholdsvis Danmark og Tyskland udgør i den samlede situation. Dette skal altid have i mente, når sociale forhold sammenlignes med forholdene i et andet land.

Litteraturliste

- Lysen, N. H., & Agersnap, M. S. (2019). *Undersøgelse, refleksion og omsorg i socialt arbejde*. København: Hans Reitzel.
- Bratberg, U. (2020). *Tyskland er høyreekstremismens «hot-spot»*. Hentet fra vl.no: <https://www.vl.no/nyheter/2020/06/23/tyskland-er-hoyreekstremismens-hot-spot/>
- Bundesden, P. (2015). *Hvad er sociale problemer?* I T. Rasmussen, P. Bundesden, A. B. Christensen, M. U. Pedersen, J. E. Larsen, T. Bømler, . . . L. H. Petersen, *Sociale problemer* (s. 23-46). Hans Reitzels forlag.
- Center for Terroranalyse. (Marts 2021). *Vurdering af terrortruslen mod Danmark*. Hentet fra pet.dk: <https://www.pet.dk/~/-/media/VTD%202021/2021VTDDApdf.ashx>
- Danmarks statistik. (u.d.). *Anmeldte forbrydelser efter område, overtrædelsens art og tid*. Hentet fra statistikbanken.dk: <https://www.statistikbanken.dk/statbank5a/selectvarval/saveselections.asp>
- Egelund, T., & Hilgaard, L. (1993). *Social rådgivning og social behandling*. København: Gyldendal Uddannelse.
- Engen, M., Østergaard, P., Olsen, J. B., Ringø, P., & Nielsen, F. (u.d.). *Projektskrivning på socialrådgiveruddannelsen ved Aalborg Universitet*. Aalborg: Institut for Sociologi og Socialt Arbejde, Aalborg Universitet (Upubliceret rapport).
- EU-anliggender. (17. December 2021). *Plenarhøjdepunkter: Sakharov-prisen, digital politik og ligestilling*. Hentet fra europarl.europa.eu: <https://www.europarl.europa.eu/news/da/headlines/eu-affairs/20211209STO19126/plenarhojdepunkter-sakharov-prisen-digital-politik-og-ligestilling>
- FlensborgAvis. (2021). *Politisk ekstremisme har fået medvind i Tyskland*. Hentet fra fla.de: <https://www.fl.a.de/tyskland/%C3%B8konomi/30384/politisk-ekstremisme-har-fet-medvind-i-tyskland>
- Goffman, E. (u.d.). *Stigma og social identitet*. I E. Goffman, *Stigma - om afvigerens sociale identitet*. Samfundslitteratur.
- Harder, M. (2012). *Helhedssyn - et begrebs udvikling*. I M. A. Nissen, & M. Harder, *Helhedssyn i socialt arbejde*. København: Akademisk forlag.
- Henriksen, K., & Hemme, C. (2004). *Illustration af perspektiver i socialt arbejde*. Den Sociale Højskole i Aarhus.
- Honneth, A. (2006). *Kamp om anerkendelse Sociale konflikters moralske grammatik*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Ingemann, J. H., Kjeldsen, L., Nørup, I., & Rasmussen, S. (u.d.). *Kvalitative undersøgelser i praksis*. Samfundslitteratur.
- International Federation of Social Workers. (Juli 2014). *GLOBAL DEFINITION AF SOCIALT ARBEJDE*. Hentet fra ifsw.org: <https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>
- Jacobsen, M. H., & Pringle, K. (2016). *At forstå det sociale - Sociologi og socialt arbejde* (Årg. 1. Udgave 2. Oplag). Akademisk Forlag.
- Juul, S., & Høilund, P. (u.d.). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Krogstrup, H. K. (2016). *Evalueringsmodeller* (Årg. 3. udgave 1. oplag). Hans Reitzels Forlag.

- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk* (Årg. 3. udgave 2. oplag). Hans Reitzels Forlag.
- Larsen, C. H. (2018). *Højreekstremismen i Danmark - Udviklingen, radikaliseringsprocesserne og håndteringen af den ekstreme højrefløj*. Hentet fra stærkefællesskaber.dk: <https://stærkefællesskaber.dk/download/pdf/analyse/Hojreekstremismen%20i%20Danmark.pdf>
- March, L. (2011). *Radical Left Parties in Europe*. Routledge.
- Matthiesen, T., Bjørnstrup, V., & Skov, O. B. (2016). *Samf på B : din grundbog om sociologi, politik og økonomi*. København: Columbus.
- Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. (21. Juni 2021). *Ekstremisme og radikalisering*. Hentet fra stopekstremisme.dk: <https://stopekstremisme.dk/ekstremisme/ekstremisme>
- Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. (22. Juni 2021). *Hvem gør hvad i Danmark?* Hentet fra stopekstremisme.dk: <https://stopekstremisme.dk/forebyggelsesindsats/hvem-gor-hvad-i-danmark>
- Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. (u.d.). *Håndbog vurderingsværktøj til anvendelse ved bekymring for ekstremisme*. Hentet fra stopekstremisme.dk: <https://stopekstremisme.dk/filer/haandbog-til-vurderingsvaerktoj.pdf>
- Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme. (u.d.). *Screeningsplade til vurderingsværktøj*. Hentet fra stopekstremisme.dk: <https://stopekstremisme.dk/filer/screeningsplade-til-vurderingsvaerktoj.pdf>
- Nielsen, J. G., & Hansen, S. P. (u.d.). *Opsøgende Socialt Arbejde - en kortlægning og analyse på baggrund af erfaringer i København og Frederiksberg kommuner*. Hillerød: Tunø Grafisk.
- Petersen, V., Hermansen, M., & Løw, O. (u.d.). *Kommunikation og samarbejde - i professionelle relationer*. Akademisk Forlag.
- Politiets efterretningstjeneste. (u.d.). *pet.dk*. Hentet fra Danske terrorsager: <https://www.pet.dk/ikke-statslige%20aktoerer/danske%20tersorsager.aspx>
- Posborg, R., Nørrelykke, H., Antczak, H. B., Fehmerling, H., Johansen, H. R., Hoff, K., . . . Hansen. (2013). *Socialrådgivning og socialt arbejde - En grundbog* (Årg. 2. Udgave 2. Oplag). Hans Reitzels Forlag.
- Rosdahl, G. (u.d.). *Anden i den motiverende samtale*. Hentet fra denmotiverendesamtale.dk: <https://www.denmotiverendesamtale.dk/den-motiverende-samtale-2/aanden-i-den-motiverende-samtale/>
- Statista (1). (2022). *Anzahl der registrierten Straftaten in Deutschland von 1991 bis 2020*. Hentet fra de.statista.com: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/197/umfrage/straf-taten-in-deutschland-seit-1997/>
- Statista. (2022). *Anzahl der extremistischen Straftaten aus dem Bereich der politisch motivierten Kriminalität in Deutschland von 2012 bis 2020*. Hentet fra de.statista.com: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/1076651/umfrage/extremistische-straf-taen-aus-dem-bereich-der-politisch-motivierten-kriminalitaet-in-deutschland/>
- Thagaard, T. (2004). *Systematik og indlevelse - En indføring i kvalitativ metode*. Akademisk Forlag.

Retskilder

Lov nr. 573 af 24/6 2005 Lov om social service

LBK nr. 976 af 17/09/2019

Vejl. 9347 af 28/3 2017, kap. 22